

www.den.gr

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1945

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

* Έπαινος Ακαδημίας Αθηνών *

73 ΧΡΟΝΙΑ Δ.Ε.Ν.

Επιμέλεια Συντάξεως: Χρυσούλα Περίνη - Πηγιώτη, Δικηγόρος
Διεύθυνσις Συντάξεως: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ, δμ. Καθηγητής
Έργ. Δικαίου Παν/μιου Αθηνών

Αριθμός Τεύχους 1733

16 - 31 Μαΐου 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ. 593 - 656

ΑΡΘΡΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ

Γενικός Ευρωπαϊκός Κανονισμός για την προστασία
προσωπικών δεδομένων (ΕΕ 2016/679) - Συγκριτική Μελέτη
Υπό Δημήτρες Λεμπέση, δικηγόρου 593

Στό τεύχος αυτό

Προσωπικά δεδομένα (σ. 593) - Ίατροι εργασίας (σ. 644) - Ώρες οδήγησης,
διαλείμματα κ.λπ. οδηγών (σ. 649) - Καταβολή αποδοχών μέσω Τραπεζών και δα-
πάνες που εκπίπτουν (σ. 650) κ.ά.

ΑΡΙΘΜΟΣ

1733

ΤΕΥΧΟΥΣ

Γραφεία: Έμμ. Μπενάκη 18 - 106 78 ΑΘΗΝΑ
Τηλέφωνα: 2103834786, 3817656, 3816465, 3826933, 3820510
Fax: 2103820803

internet: www.den.gr

Στους συνδρομητές μας παρέχονται πληροφορίες καθημερινώς
από 10 π.μ. έως 3 μ.μ., στο τηλέφωνο του ΔΕΝ

Εβδομηκοστό τέταρτο έτος

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΠΙΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΑΡΟΜΕΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ^α	ΕΝΤΥΠΗ ^α
Τέσταινομο:	280 €	290 €
Τέσταινομο, Δημόσιος και Δημόσιος Συμμετέχων, ΟΤΑ:	195 €	205 €
Ανώνυμος Εταιρεία, ΕΠΕ, Βιομηχανίες, Συνεταιρισμός	165 €	180 €
Ομοσπονδίες, Εργατικά Κέντρα	150 €	160 €
Προσωπικές Εταιρείες (Ο.Ε., Ε.Ε.), Δημόσιος Συμμετέχων	135 €	145 €
Εργατικά Σωματεία, ΙΚΕΕ	90 €	95 €
Ατομικές Εταιρείες, Ανώνυμος, Κοινωνία, Υπερπληρωτές	90 €	95 €

Στις συντάξεις της συμπληρώνονται ο φ.Π.Α. 6% για την ένταξη και 24% για την ηλεκτρονική (2) Με την "ένταξη" στην ηλεκτρονική συντάξη είναι από 1.1.2010 μέχρι σήμερα.

(2) Με την "ένταξη" στην ηλεκτρονική συντάξη είναι από 1.1.2010 μέχρι σήμερα.

Το πρόσθετο, για πρόσθετο και σε περίπτωση ένταξης μέχρι και το 2010 προστίθεται το ποσό των 20 € έκτακτο.

ΟΙ ΣΥΝΑΡΟΜΕΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΝΤΑΙ

Την τεύχος: 12 € - Την Επένδυση: 80 €

Η καταβολή της συνδρομής μπορεί να γίνει:

α) με τραπεζική επιταγή στο όνομα:

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α. ΠΗΝΙΔΗΣ - Έμμ. Μπενάκη 18, 106 78 ΑΘΗΝΑ.

β) μέσω τραπεζικού λογαριασμού: ALPHA BANK (Γρ. Λογ.: 415 00 2330000025)

IBAN: GR48 0140 4150 4150 0233 0000 025

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (Γρ. Λογ.: 129/002186-57)

IBAN: GR15 0110 1290 0000 1290 0218 657

και γ) με χρήση της πιστωτικής σας κάρτας (VISA ή MASTERCARD)

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Λογιστήριο

Η συνδρομή ανανεώνεται κατ' έτος αυτόματα. Εάν επιθυμείτε την διακοπή της, αποστολής του τεύχους, πρέπει να μας αποστείλετε FAX στο 210 3820803 ή e-mail στο info@den.gr, έως το τέλος Φεβρουαρίου (χωρίς οιαδήποτε χρέωση). Από της Μαρίνου και έφεση θα υπάρξει ανάλογη χρέωση για τα αποστέλλόμενα τεύχη. Τα αποστέλλόμενα τεύχη δεν επιστρέφονται.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΑ ΕΠΙΓΑΤΙΚΟΥ

ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΑΠ 21/18 Έγκυρη καταγγελία ένταξης	627
ΑΠ 1970/17 Άδεια	629
ΑΠ 2027/17 Άκυρη καταγγελία έμμεσου ένταξης και υπεργραμμάτιο	632
Μον. Πρωτοδ. Αθηνών 592/18 Εργασιακό ατύχημα σε τηλεφωνήτρια	634
Μον. Πρωτοδ. Θεσ/νίκης 753/17 Ηυξημένα καθήκοντα και πρόσβαση διεθνώς	638
ΑΠΟΔΟΧΕΣ	
Εμμεσών ποσών Βορείου Ελλάδος (ΣΣΕ 13-4-2018)	640
• Σημείωση	640
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	
N. 4530, 4531, 4532, 4533, 4534, 4535, 4536/18 (μερ.) Διάφορα	641
ΠΔ 7, 13, 27, 29, 31, 35, 40, 41, 42/18 (μερ.) Διάφορα	641, 642
Αποφ. ΡΟ 64/18 Μεταγγραφή ειδικών κοινωνικών ομάδων	642

(Συνέχεια στην 3η σελίδα εξωφύλλου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΠΙΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Τόμος 74ος

Τεύχος 1733

16 - 31 Μαΐου 2018

ΔΕΚΑΤΕΝΘΗΜΕΡΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΙΔΡΥΤΑΙ: († Γ. ΠΕΤΙΝΗΣ - Π. ΡΙΖΟΣ - Ι. ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ - ΑΒ. ΚΑΡΑΜΗΣ)

Γραφεία: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 18,

Τηλέφ. 210.38.17.656 - 210.38.34.786 - 210.38.26.933

Ίδιοκτησία - Έκδοση: «Ε.Ε. ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΠΙΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

ΜΕΡΟΠΗ Γ. ΠΕΤΙΝΗ ΚΑΙ ΣΙΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΑΒ. ΚΑΡΑΜΗ

Διαχειριστής: ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α. ΠΗΝΙΔΗΣ,

Καρβέλα 7, Άγλα Παράσκευη 153 42

Επιμέλεια Συντάξεως: ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΠΕΤΙΝΗ - ΠΗΝΙΔΗ, Δικηγόρος

Αντίστοιχο Συντάξεως: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ, Καθηγητής Παν/μιου Αθηνών

(1962-1983: † ΕΥΑΓΓ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, 1983-1995: † ΔΗΜ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ)

Φωτοτυπογραφείο: ΠΡΟΦΟΡΜΑ, Σωκράτους 23, Αθήνα, 210-5240732

Εκτύπωση: Ν. ΖΑΡΑΒΙΝΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε., Μυκράνης 43-45, Αθήνα, 210-3425786

Συσκευασία: ΝΙΚΟΛΑΟΥ Συσκευαστική, Λαέρτου 4, Περιστέρι, Τηλ.: 213-0386431

Διανομή τεύχους (Αντικ): «Εντύπια» Ταχυμεταφορές, Έκτορος 160, Ίλιον, Τηλ.: 210-2622586

ISSN 1791-9746

ΑΡΘΡΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ

Γενικός Ευρωπαϊκός Κανονισμός για την προστασία προσωπικών δεδομένων (ΕΕ 2016/679) - Κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ - Συγκριτική μελέτη⁽¹⁾

Υπό ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΔΕΜΠΕΣΗ, Δικηγόρου, LL.M Ευρωπαϊκό Δίκαιο Essex, UK (UKY) και ΜΑΕ Κοινωνικό Δικαστικό Δίκαιο ΕΚΠΑ, Υποψηφίας Διδάκτορος Αστικού Δικαίου, ΕΚΠΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Επισκόπηση του ισχύοντος δικαίου.....	σ. 498
A.1. Εισαγωγή	
A.2. Γενική Κανονιστική Κριτική	
A.3. Νομοθετική Βάση	
• ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β:	
Ο ισχύων Νόμος 2472/97- Βασικές έννοιες «κλειδιά».....	σ. 502
B.1. Τι είναι δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα:	

(1) Βλ. τα ΚΕΦΑΛΑΙΑ Α', Β', Δ' και Ε' της Μελέτης στο προηγούμενο τεύχος μας 1732 σ. 498, 502, 520 και 526.

B.2.	Ποια είναι τα «αρθρά» και ποια τα «ευαίθετα» προσωπικά δεδομένα;	
B.3.	Τι σημαίνει επεξεργασία;	
B.4.	Τι σημαίνει αρχείο και διασυνδεδεση;	
B.5.	Ποιος είναι ο υπεύθυνος επεξεργασίας, ο εκτελών και ο αποδέκτης;	
B.6.	Ποιος είναι ο κανόνας για την επεξεργασία των δεδομένων;	
B.7.	Ποιες είναι οι αρχές επεξεργασίας των δεδομένων ως σήμερα;	
B.8.	Τι ακριβώς κάνει η Αρχή Προστασίας των Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα;	
B.9.	Αυτοδικασία Διαβίβασης - Γνωστοποίησης/Γνωστοποίησης Διασυνδέσεως/ Γνωστοποίησης Διαβίβασης - Άδειας/Άδειας Διασυνδέσεως/Άδεια Διαβίβασης	
	- 9.1. Διαβίβαση στην Αμερική	
	- 9.2. Διαβίβαση με τυποποιημένες ρήτρες ή δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες	
	- 9.3. Η διαβίβαση σε άλλες γραμμές	
	- 9.4. Η Συνθήκη του Schengen	
	- 9.5. Γνωστοποίηση - Άδεια	
	- 9.6. Εξαιρετικές περιπτώσεις	
B.10.	Δικαιώματα των Υποκειμένων - Έννομη Προστασία - Κυρώσεις	
	- 10.1. Δικαίωμα ενημέρωσης ή πληροφόρησης	
	- 10.2. Δικαίωμα πρόσβασης	
	- 10.3. Δικαίωμα αντίρρησης	
	- 10.4. Δικαίωμα προσωρινής δικαστικής προστασίας	
	- 10.5. Κυρώσεις (1. Διοικητικές, 2. Ποινικές, 3. Αστική Ευθύνη)	
	• ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ':	
	Οι νεωστρησμοί του Γενικού Κανονισμού	
	περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων σ. 595	
Γ.1.	Σκοπός	
Γ.2.	Ενέκταση του ορισμού	
Γ.3.	Γενικές Αρχές Επεξεργασίας:	
	3.1. Κατηγορίες νόμιμης επεξεργασίας	
	3.1.1. Άδεια Δεδομένα	
	3.1.2. Ειδικές κατηγορίες δεδομένων (Ευαίθετα)	
Γ.4.	Δικαιώματα των Υποκειμένων	
Γ.5.	Ευθύνη του υπευθύνου και του εκτελούντος την επεξεργασία	
	5.1. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων	
	5.2. Ο εκτελών την επεξεργασία	
	5.3. Παραβίαση Δεδομένων	
	5.4. Υποχρέωση εκτίμησης αντικτύπου	
Γ.6.	Ειδικά ο νέος θεσμός του Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων	
Γ.7.	Κώδικες Δεοντολογίας και Πιστοποίηση	
Γ.8.	Διαβίβαση στο εξωτερικό	
	8.1. Με απόφαση επιτροπής της Επιτροπής	
	8.2. Με κατάλληλες εγγυήσεις	
	8.3. Με δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες	
	8.4. Διαβίβαση που δεν επιτρέπεται από το δίκαιο της Ένωσης	
	8.5. Πρακτικές για ειδικές καταστάσεις	
Γ.9.	Συνεργασία και Συνεπικτικότητα	
	9.1. Ανεξάρτητες Επιτροπές Αρχής	
	9.2. Μηχανισμός Συνεπικότητας	
	9.3. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Δεδομένων	
Γ.10.	Προσφυγές, Ευθύνη και Κυρώσεις	
	10.1. Δικαίωμα προσφυγής	
	10.2. Συλλογική αγωγή	
	10.3. Αστική ευθύνη	
	10.4. Διοικητική προστασία	
	10.5. Διορθωτικές ενέργειες	

Ειδικές περιπτώσεις	• ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ':	σ. 520
Δ.1.	Ειδικές περιπτώσεις επεξεργασίας	
Δ.2.	Επεξεργασία στο πλαίσιο της αποχώρησης	
Δ.3.	Ελληνικό σχέδιο νόμου	σ. 526
	• ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε':	
Ε.1.	Συμπέρασμα: ο Κανονισμός σε άλλες γραμμές	
Ε.2.	Αντι επιλόγου	
	Βιβλιογραφία σ. 622	
A.	Πηγές	
B.	Ενδεικτική Βιβλιογραφία	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' το

ΟΙ ΝΕΩΣΤΗΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Τα δέκα ανωτέρω σημεία που αναπτύξαμε υπό Β.1-Β.10 έχουν ήδη εντάξει τον μελετητή στο δίκαιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, εξουσιάζοντάς τον με τις βασικές έννοιες αυτών, τις γενικές αρχές επεξεργασίας τους καθώς και τον τρόπο λειτουργίας της Αρχής. Επενεργώντας εξειδικευμένα στα ισχύοντα εθνικά δίκαια, ο Γενικός Κανονισμός για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, **προσπορεύει και προσθέτει** στα όσα γνωρίζαμε ως σήμερα, **τα εξής σημεία**, τα οποία αναλύουμε, σε σχέση με το ισχύον ως σήμερα ελληνικό δίκαιο που αναπτύξαμε ανωτέρω:

Γ.1. Σκοπός

Ο σκοπός περιγράφεται στο άρθρο 1 του Κανονισμού και είναι διττός: αφενός η προστασία του ατόμου έναντι της επεξεργασίας των προσωπικών του δεδομένων, με άλλα λόγια η προστασία της ιδιωτικής του ζωής στην ευρύτερη της έννοια ως θεμελιώδης ανθρώπινο δικαίωμα, και αφετέρου, η ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρά τη διατύπωση εξ αρχής ότι ο σκοπός του Κανονισμού είναι ευρύτερος από εκείνον του ισχύοντος ελληνικού Νόμου 2472/97, που αφορά κυρίως στην προστασία των δεδομένων⁽²⁾ ενώ, κατά την άποψη της γράφουσας, το εργαλείο του Κανονισμού επεκτάται κατά βάση για την διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας των δεδομένων εντός της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς. Η πολιτική στόχευση είναι προφανής: ο ανταγωνισμός με την Αμερική και τις άλλες αναδυόμενες αγορές που δεν έχουν τόσα πολλά νομικά εμπόδια, λόγω των πολλαπλών ενσθίων τάξεων που υπάγονται στην Ευρώπη. Η στόχευση αυτή είναι προφανής ήδη από την 2η αιτιολογική σκέψη του Κανονισμού, όπου αναφέρεται ότι ο Κανονισμός σκοπεύει να συμβάλει στην επιτεύξη ενός χώρου ελεύθερης, ασφάλειας, δικαιοσύνης και μιας οικονομικής ένωσης, στην οικονομική και κοινωνική πρόοδο, στην εννομοσύνη και σύγκλιση των οικονομιών εντός της εσωτερικής αγοράς και στην ευημερία των φυσικών προσώπων. Υπενθυμίζοντας ότι η οδηγία 95/46/ΕΚ επιδιώκε την **εναρμόνιση** της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, η 5η αιτιολογική σκέψη τονίζει ότι η οικονομική και κοινωνική ολοκλήρωση, η οποία προέκυψε

(2) Τα κεφάλαια Α', Β' και Δ' βλ. στο προηγούμενο τεύχος μας 1732. Οι παραπομπές στον ΠΙΝΑΚΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ γίνονται στις σελίδες του τεύχους 1732.

(3) Υπενθυμίζουμε ότι παρά ταύτα, ο ελληνικός νόμος περιέχει διατάξεις και για τις διασυννοτικές πο-
δές, διατάξεις ιδιωτικού δικαίου (βλ. αρθ. 3 και 9 Ν. 2472/97).

από την λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, έχει ως αποτέλεσμα σημαντική αύξηση των διασυνοριακών ροών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, περιλαμβανομένων των φυσικών προσώπων, ενώσεων και επιχειρήσεων, σε όλη την Ένωση, έχει αυξηθεί. Οι Εθνικές Αρχές των κρατών - μέλών καλούνται από το δικαίω της Ένωσης να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα προκειμένου να μπορούν να εκτελούν τις υποχρεώσεις τους ή να ασκούν καθήκοντα για λογαριασμό άλλης Αρχής κράτους μέλους. Τέλος η 7η αιτιολογική σκέψη αναφέρεται ρητά στην παγκοσμιοποιημένη ψηφιακή οικονομία που θα πρέπει να αναπτυχθεί στο σύνολο της εσωτερικής αγοράς.

Γ.2. Επέκταση του ορισμού

Ο ορισμός των προσωπικών δεδομένων δίδεται στο άρθρο 4, όπου παρατηρείται επέκταση του ορισμού σε σχέση με τον ελληνικό νόμο 2472/97. Νομοτεχνικά η διατάξη εμφανίζει πολλές ομοιότητες με το άρθρο 2 του ελληνικού νόμου και κατά το περιεχόμενό της, δεν έχει να προσέθεσι πολλά, πέραν των δεδομένων θέσης και επιχειρηματικά αναγνωριστικά ταυτότητας σε συνέχεια της αποφάσεως του ΔΕΕ Patrick Breyer vs. Germany⁽⁴⁾ (προκειμένου να καλύψει τις νέες τεχνολογίες personal - online identifiers, device identifiers, cookie ID's and IP addresses), καθώς και γενετικά δεδομένα (DNA) και βιομετρικά δεδομένα (δακτυλικά αποτυπώματα). Οι ρητές αυτές επεκτάσεις του ορισμού των δεδομένων στο κείμενο του Κανονισμού δεν μας ξενίζουν, καθώς αντεγκάζουν την πρόοδο της τεχνολογίας που έχει επιτυμβεί τα τελευταία 20 χρόνια που μεσολάβησαν από την Οδηγία 95/46, και αφετέρου γνωρίζουμε ότι ο Κανονισμός συμπληρώσε όλα τα πορίσματα της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου κατά τα τελευταία 20 χρόνια.

Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζουν νεωτερισμοί όπως: το άρθρο 4, παράγραφος πρώτο, το άρθρο 5 ψευδωνυμοποίηση, το άρθρο 6, σύστημα αρχειοθέτησης, και το άρθρο 20 του ορισμού υπό τον τίτλο «δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες», στο ταπεινών «BCRs». Ενεργώς συνωπτικά, αναφέρουμε στο σημείο αυτό ότι πρέπει να γνάνες που καθορίζουν την πολιτική προστασίας των δεδομένων που ακολουθεί μια πολυεθνική εταιρεία για την διαβίβαση ή δέση διαβίβσεων δεδομένων σε τρίτες χώρες αλλά εντός του ίδιου Ομίλου επιχειρήσεων. Είναι συμβατικό κείμενο που προστάθει να λειτουργήσει υπεράνω των διαφόρων εθνικών εννοιών τάσεων, προκειμένου η ιδιωτική βούληση να καλύψει κενά της νομοθεσίας που δεν δύνανται να καλυφθούν ή να προβλεφθούν σε τρίτες χώρες. Ομοιάζουν με δεοντολογικό κώδικα ενταχνομενής θεσμολογημένης συμπεριφοράς διαχείρισης. Το ζήτημα θα αναλυθεί ιδιαίτερος και παρακτώ στο οικείο πεδίο Γ.8.3.

Τέλος, τόσο το αυδατικό όσο και το εδαφικό πεδίο εφαρμογής, που ορίζονται στα άρθρα 2 και 3, δεν έχουν τίποτε να προσέσουν σ' αυτά που γνωρίζουμε ως σήμερα. Βασικά σημεία είναι ότι τα δεδομένα αφορούν μόνο φυσικά πρόσωπα, ξεργασία των δεδομένων γίνεται από το ίδιο το φυσικό πρόσωπο για προσωπική αλλά και στην μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία, όπως επίσης και σε φυσικά αρχεία, π.χ. ένα ντοσί με έγγραφα, τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης.

(4) C 582/14 Breyer v. Bundesrepublik Deutschland.

Ο Κανονισμός δεν θίνει τον Κανονισμό (ΕΚ) 45/2001 για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά όργανα, φορείς, υπηρεσίες και οργανισμούς της Ένωσης. Ομοίως δεν θίνει την Οδηγία 2001/31 για την ευθύνη των μεσολαδώντων παροχής υπηρεσιών. Τέλος, δεν εφαρμόζεται όταν η επεξεργασία λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο δραστηριότητας η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, π.χ. εθνική ασφάλεια ή αφορά στην κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της Ένωσης (ΕΚΠΑ) ή όταν η επεξεργασία τελείται για την πρόληψη - διερεύνηση εγκλημάτων ή την εκτέλεση ποινικών κυρώσεων.

Τέλος έχει και εξω-εδαφική εφαρμογή (extra-territorial effect), κατά βάση όπως την γνωρίζαμε ως σήμερα από τα άρθρα 3 και 9 του ελληνικού νόμου,⁽⁵⁾ δηλαδή όταν ο υπεύθυνος ή ο εκτελών την επεξεργασία έχει εγκατάσταση στην Ένωση, ανεξάρτητα από το κατά πόσον η επεξεργασία πραγματοποιείται εντός της Ένωσης και αντιστοίχα, όταν τα υποκείμενα των δεδομένων βρίσκονται στην Ένωση αλλά ο υπεύθυνος ή εκτελών την επεξεργασία δεν είναι εγκατεστημένος στην Ένωση, εάν η επεξεργασία σχετίζεται με προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών προς τα εν λόγω υποκείμενα εντός της Ένωσης, ή στην παρακολούθηση της συμπεριφοράς τους, στον βαθμό που η συμπεριφορά αυτή λαμβάνει χώρα εντός της Ένωσης (π.χ. amazon).

Γ.3. Γενικές Αρχές Επεξεργασίας

Οι γενικές αρχές επεξεργασίας των δεδομένων προβλέπονται στο άρθρο 5 και είναι η νομιμότητα, η αντικειμενικότητα και η διαφάνεια σε σχέση με το υποκείμενο των δεδομένων, ο περιορισμός του σκοπού, η ελαχιστοποίηση των δεδομένων, η ακρίβεια, ο περιορισμός της περιόδου αποθήκευσης, η ακεραιότητα και εμπιστευτικότητα και η αρχή της λογοδοσίας, η οποία αποτελεί αρχή ομπρέλα. Σύμφωνα με αυτήν, ο υπεύθυνος επεξεργασίας φέρει την ευθύνη και είναι σε θέση να αποδείξει την συμμόρφωσή του με τις διατάξεις του Κανονισμού. Αυτή είναι ισως η μεγαλύτερη αλλαγή στο μοντέλο διακυβέρνησης των δεδομένων που θεσμοθετεί ο Κανονισμός. Η Αρχή δεν θα ελέγχει πλέον προληπτικά, αλλά καταστατικά, δειγματοληπτικά και εν' απειλή βαρύτερων προστίμων.

Γ.3.1. Κατηγορίες νόμιμης επεξεργασίας

Γ.3.1.1. Από Δεδομένα: Σύμφωνα με τα άρθρα 6, 7 και 8 του Κανονισμού, η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων είναι νόμιμη, καταρχήν εάν νομική βάση της είναι ο νόμος, ο οποίος στην προκειμένη περίπτωση μπορεί να είναι είτε το εθνικό δίκαιο είτε απευθείας το δικαίο της Ένωσης, ή όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει συνανέσει σ' αυτήν (volenti non fit injuria), για έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους σκοπούς. Η έννοια του σκοπού είναι κυριαρχική σε όλες τις μορφές επεξεργασίας, όπως είδαμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας μελέτης, ενώ στην περίπτωση της επεξεργασίας στο πλαίσιο άσκησης δημοσίας εξουσίας, κυριαρχική είναι η έννοια της αναγκαιότητας. Τα όσα αναπτύξαμε ανωτέρω υπό Β.6. για την συγκατάθεση, ισχύουν και υπό τον νέο Κανονισμό, με αυστηροποίηση όμως των όρων νόμιμης συγκατάθεσης. Πλέον διευκρινίζεται ρητά, ότι όταν το αίτημα συγκατάθεσης ενσωματώνεται σε γραπτή δήλωσή ή συμβατικό κείμενο που αφορά και σε άλλα θέματα, θα πρέπει το αίτημα, για συγκατάθεση να υποβάλλεται κατά τρόπο ώστε να είναι σαφώς διακριτό από τα άλλα θέματα,⁽⁶⁾ ενώ όταν η συγκατάθεση δεν είναι αναγκαία για την εκτέλεση

(5) Για την έννοια της εγκατάστασης εντός της ΕΕ, βλ. ΔΕΕ C-230/14 Weimmo s.r.o. vs. Nemenzi Adatvédelmi és Információs Zrt. Hatóság.

(6) Σχετική η αρχή της διαφάνειας στην θεωρία των ΓΟΣ (βλ. Ν. 2251/94).

σύμβασης, θεωρείται ως μη δοθείσα ελεύθερα, δηλ. μη σύμβαση. Το ζήτημα εμφανίζεται και θα εμφανιστεί στο μέλλον πρακτική σημασία και συνδυάζεται με την γενική αρχή λογοδοσίας που αναφέρεται αναπτύξιμα, καθόσον όπως ορίζεται και το σχέδιο του ελληνικού νόμου (πρωτ. άρθρο 29) θα πρέπει ο υπεύθυνος επεξεργασίας να είναι σε θέση να αποδείξει ότι το υποκείμενο των δεδομένων του προσωπικού χαρακτηρίται πράγματι συγκατατέθηκε στην επεξεργασία ή αιτήθηκε μέτρα που συνεπαγόταν την επεξεργασία.

Ειδικά δε για την **συγκατάθεση ανηλίκου**, χωρίς να επηρεάζεται το γενικό ενωχικό δίκαιο των κρατών μελών, θεομενείται ειδική ικανότητα να δικαιοπραξία, μόνο εάν ο ανήλικος έχει συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας του. Εάν είναι κάτω από 16 ετών αλλά όχι κάτω των 13 ετών, απαιτείται η συγκατάθεση του προσώπου που ασκεί την γονική μέριμνα, η χορήγηση της οποίας θα πρέπει να εξασφαλιστεί με τεχνολογικά μέσα, π.χ. το σύστημα να μην αφήνει να προχωρήσει ο ανήλικος εάν δεν καταχωρήσει με στοιχεία ταυτότητας του την ημερομηνία γεννήσεώς του. **Κάτω των 13 ετών, θεωρείται ανίκανος για δικαιοπραξία κατά τον Κανονισμό και δεν δύναται να συγκατατεθεί σε κανονός είδους επεξεργασία.** Στο σχέδιο του ελληνικού νόμου, στο πρωτ. άρθρο 6, παρατηρείται διαφορετική η εν μέρει προς το ευνοϊκότερο και εν μέρει προς το αυστηρότερο. Αφενός, ειδική ικανότητα για δικαιοπραξία του ανηλίκου ορίζεται στα 15 έτη (αντί 16) αφενού δε, κάτω των 15 ετών (και όχι των 13) απαιτείται η συγκατάθεση του ασκούντος την γονική μέριμνα. Πάντως το ζήτημα της συνείσθησης και της ανηλικότητας έχει απασχολήσει πολύ, ήδη από την πρόταση του Κανονισμού, όπου, σχετικά με την φύση της συγκατάθεσης, είχε συζητηθεί εκτενώς εάν απαιτείται δικαιοπρακτική ικανότητα ή άρνηση ψυχολογικής βούλησης. Από την τελική διατύπωση της διάταξης του Κανονισμού, μένει ανοικτό το ζήτημα εάν κάτω των 13 ετών αρκεί μόνον η δήλωση του ασκούντος την γονική μέριμνα, όπως επίσης, και το μέτρο της δικαιοπρακτικής ικανότητας προς ανάληψη της συγκατάθεσης. Τέλος, αρριθμιστική μένεται η ικανότητα του δικαστικώς συμπεραστατούμενου προς συγκατάθεση και α-νάληψη αυτής. Αρκεί η άρνηση ψυχολογική βούληση του υποκειμένου.

Παρατηρώ η επεξεργασία είναι νόμιμη εάν είναι απαραίτητη για την **εκτέλεση σύμβασης** στην οποία το υποκείμενο είναι συμβαλλόμενο μέρος, είναι νόμιμη όταν είναι **απαραίτητη για την συμμόρφωση με έννομη υποχρέωση** του Υπευθύνου Επεξεργασίας, είναι νόμιμη εάν είναι **απαραίτητη για την διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος** του υποκειμένου των δεδομένων και εάν είναι **απαραίτητη για την εκπλήρωση καθηκόντος** που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημοσίας εξουσίας, αντιστεμένης στον υπεύθυνο επεξεργασίας.

Όμως, η επεξεργασία είναι νόμιμη και όταν είναι **απαραίτητη για τους σκοπούς των εννόμων συμφερόντων που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας** ή **τρίτος, εκτός εάν εναντί των συμφερόντων αυτών υπερισχύει το συμφέρον ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων, που επιβάλλουν την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως εάν το υποκείμενο των δεδομένων είναι παιδί (εκτός εάν πρόκειται για επεξεργασία που εκτελείται από Δημόσιες Αρχές κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους)**. Ομοιοσυμμετρικά η διάταξη είναι αρκετά ασαφής, πού να γενική και δυσχερής στην πρακτική της εφαρμογή, δεδομένου ότι απαιτεί **στέμμιση αναλογικότητας** ανάμεσα στο έννομο συμφέρον του υπεύθυνου επεξεργασίας και στο έννομο συμφέρον του υποκειμένου των δεδομένων. Ενόψει όμως του ότι αυτές, κατωτέρω, ο Κανονισμός **προβλέπει εθνικές αποκλίσεις**, ορίζοντας ότι τα κράτη - μέλη μπορούν να καθορίζουν ακριβέστερα ειδικές απαιτήσεις για την νό-

μιμη επεξεργασία, καθώς και άλλα μέτρα εξασφάλισης του σύννομου αυτής, μόλις η ανωτέρω διάταξη, να λειτουργεί ως νομοθετική εξουσιοδότηση του Κανονισμού προς τον εθνικό νομοθέτη να προβλέψει και ρυθμίσει ειδικότερη εθνική περιπτώσιολογία. Στο σχέδιο του ελληνικού νόμου, από τα προτεινόμενα άρθρα 5 έως 12 και 16-19 προβλέπεται ειδική περιπτώσιολογία περί ειδικών μορφών επεξεργασίας.

Όμοια δυσκολία εμφανίζεται και το ζήτημα της **εναλλαγής ή μετάλλαξης** του σκοπού. Όταν τα δεδομένα γίνονται απεικονιζόμενα επεξεργασίας για άλλο σκοπό από αυτόν για τον οποίο αρχικά θα έχουν συλλεγεί, τότε ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει και πάλι να προβεί σε στέμμιση, προκειμένου να εξασφαλιστεί κατά πόσον η επεξεργασία για άλλον σκοπό είναι συμβατή με τον σκοπό για τον οποίο είχαν αρχικώς συλλεγεί, λαμβάνοντας υπόψη την σχέση μεταξύ των σκοπών. Δηλαδή θα πρέπει να προβεί στην εξής συλλογιστική: είναι τελείως άσχετος ο αρχικός σκοπός με τον μεταγενέστερο ή μπορεί να θεωρηθεί παρεπόμενος; Προς το σκοπό αυτό να ερευνηθεί το πλαίσιο εντός του οποίου συνετέλεσαν, την φύση τους, εάν πρόκειται δηλαδή για απλά ή ευαίσθητα, τις πιθανές συνέπειες της επιδιωκόμενης περαιτέρω επεξεργασίας (ε-κτίηση αντικτύπου) και την ύπαρξη κατάλληλων εγγυήσεων που μπορεί να περιλαμβάνουν κρυπτογράφηση ή ψευδωνυμοποίηση. Το σημείο αυτό απαιτεί ερμηνεία και περιπτώσιολογική αναφορά που σύνορα θα προκύψει από την ερμηνεία που θα προκύψουν.

Γ.3.1.2. Ειδικές κατηγορίες δεδομένων (ευαίσθητα)

Τα ευαίσθητα δεδομένα αποκαλούνται από τον Κανονισμό, στο άρθρο 9, **ειδικές κατηγορίες δεδομένων**. Κατά βάση είναι οι κατηγορίες ευαίσθητων δεδομένων που γνωρίζαμε ως σήμερα (βλ. ανωτέρω υπό Β.2.), στις οποίες έχουν προστεθεί τα γενετικά και βιομετρικά δεδομένα, εφόσον σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 51, η επεξεργασία τους δύναται να οδηγήσει στην αδιευκρίνιστη ταυτοποίηση του προσώπου. Διατυπώνεται και εδώ η βασική αρχή ότι η επεξεργασία αυτών των ειδικών κατηγοριών δεδομένων **απαγορεύεται και, μόνο κατ'εξαιρέση δύναται να επιτραπεί**, όταν: υπάρχει ρητή συγκατάθεση του υποκειμένου για την επεξεργασία για έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους σκοπούς, εκτός εάν το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους απαιτεί ρητά την συγκατάθεση, όταν η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκτέλεση νομίμων υποχρεώσεων του υπεύθυνου επεξεργασίας, στον τομέα του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης, για την εξασφάλιση ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου, κυρίως ιατρικές περιπτώσεις, όπου κινδυνεύει η υγεία και η ζωή του ατόμου, στα μέλη ιδρυμάτων, οργάνωσης ή άλλου μη κερδοσκοπικού φορέα με πολιτικό, φιλοσοφικό, θρησκευτικό ή συνδικαλιστικό στόχο και υπό την προϋπόθεση ότι η επεξεργασία αφορά μόνο στα μέλη και δεν κοινοποιείται εκτός του φορέα. Επίσης, όταν η επεξεργασία γίνεται από τα δικαστήρια κατά την άσκηση της δικαιδοτικής τους αρμοδιότητας, όταν είναι απαραίτητη για λόγους ουσιαστικού δημοσίου συμφέροντος βάσει του δικαίου της Ένωσης, ή κράτους μέλους, το οποίο δημοσίως συμπεριλαμβάνει αναλόγως προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, σεβόμενοι την ουσία του δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων και προβλέπεται κατάλληλα και συγκεκριμένα μέτρα για την διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των συμφερόντων που υποκειμένου των δεδομένων.

Και στο σημείο αυτό, η διάταξη είναι πού να γενική και απαιτείται οριοθέτηση από τον Έλληνα νομοθέτη. Τέλος, η επεξεργασία αυτής της κατηγορίας δεδομέ-

των επιπρόσθετα για λόγους προληπτικής ιατρικής, ιατρικής εκτίμησης της ικανότητας του εργαζομένου προς εργασία, ιατρικής διάγνωσης, παροχής υγειονομικής ή κοινωνικής περίθαλψης, θραύσεως, διαχείρισης υγειονομικών και κοινωνικών συστημάτων, προστασίας έναντι σοβαρών διασυνολογικών απειλών κατά της υγείας, όταν είναι απαραίτητη για σκοπούς αρχεσιβέτησης που γίνεται για το δημόσιο συμφέρον, για σκοπούς επιστημονικής, ιστορικής έρευνας και για στατιστικά μεγέθη που έχει νομική υποχρέωση τήρησης του απορρήτου π.χ. ιατροί, δικηγόροι. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν ή διατηρούν περαιτέρω όρους ή περαιτέρω ζητήματα, κατά πόσον η διαδικασία χορήγησης άδειας από την Ελληνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα θα εξετασθεί και να υφίσταται ή θα καταργηθεί. Στο σχέδιο νόμου δεν φέρνεται τέτοια πρόθεση. Πάντως, ανάλογα με τα δεδομένα υγείας, λόγω των πολλαπλών εξαιρέσεων, μοιάζει τελός πλήρες ποινικό μητρώο τηρείται μόνο υπό τον έλεγχο επίσημης Αρχής.

Γ.4. Δικαιώματα των Υποκειμένων

Τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων διατυπώνονται στα άρθρα 12 έως 23 του Κανονισμού και είναι το δικαίωμα διαφανούς ενημέρωσης, το δικαίωμα λήθης, το δικαίωμα περιορισμού της επεξεργασίας, το δικαίωμα στην φορητότητα λήθης απόφασης και κατάργησης προφίλ. Πρέπει όμως να τονιστεί ότι όλα τα ανωτέρω δικαιώματα μπορούν να περιοριστούν από τα Κράτη Μέλη με νομοθετικά θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Σημειώνουμε εδώ, ότι ο ελληνικός νόμος 2472/97 προέβλεπε μόνο τέσσερα δικαιώματα (βλ. ανωτ. υπό Β.10). Στο σχέδιο του ελληνικού νόμου (άρθρα 31 - 34) παρατηρούμε, με την επιφύλαξη της τερματικής ρύθμισης, ότι ο Έλληνας νομοθέτης προβλέπει μόνο τα δικαιώματα ενημέρωσης, πρόσβασης, διαγραφής, διάρθωσης ή περιορισμού της επεξεργασίας και δεν κάνει μεία στην εναντίωση και την φορητότητα.

Το **δικαίωμα διαφανούς ενημέρωσης** θυμίζει εν πολλοίς τα δικαιώματα του κανονιστή στην περίπτωση κατάργησης, συμβάσεων με ΓΟΣ.⁷⁹ Υπάρχει την αρχή νομική, συνολική — ώστε να διαβάζεται εύκολα και γρήγορα — με αυτήν διατύπωση δικαιωμάτων του τα οποία προβλέπει ο Κανονισμός. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι ο Κανονισμός θεωρείται προνομία ενός (1) μηνός προκειμένου ο υπεύθυνος επεξεργασίας να απαντήσει σε αιτήματα των υποκειμένων των δεδομένων.⁸⁰

Τα άρθρα 13 και 14 θεσμολογούν — κατά την άποψη της γράφουσας — μια συγκεκριμένη μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθείται από όλους τους υπεύθυνους επεξεργασίας, η οποία εστιάζει στην διαφάνεια και ενημέρωση τα υποκείμενα των δεδομένων για όλα τα δικαιώματα που τους παρέχει ο νόμος, από την αρχή της επεξεργασίας μέχρι την παροχή δικαστικής προστασίας δια ενδίκων βοηθημάτων. Το **δικαίωμα διαφάνειας** αποτελεί κατά βάση αξίωση, δηλ. την αιχμή του δόρατος όλων των δικαιωμάτων των υποκειμένων, καθώς δεν έχει διαπιστωτικό μεν

αλλά αποκαταστατικό χαρακτήρα, στην λογική του δικαίου της αποζημίωσης του 914 και 932 ΑΚ. Δεν είναι μόνο το γεγονός ότι το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να ζητήσει την διάρθωση ανακριβών πληροφοριών που το αφορούν, αλλά και να απαιτήσει αυτήν, ενώ ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει αυτοδικαίως όχι μόνο να προβεί στην διάρθωση αλλά και να δημοσιεύσει αυτήν και να ενημερώσει το υποκείμενο περί της συμμορφώσεώς του.

Το **δικαίωμα περιορισμού της επεξεργασίας**, μοιάζει με ρύθμιση προσωρινής κατάστασης. Ενοχλεί το άτομο σε περίπτωση αμφισβητήσεων και διενέξεων και του παρέχει αυτοδικαίως ένα προσωρινό δόλο, αυτό του περιορισμού της επεξεργασίας, έως ότου αποκατασταθεί η τάξη και διαλευκανθούν οι εκκρεμώδεις αμφισβητήσεις.

Το **δικαίωμα διαγραφής ή δικαίωμα στην λήθη**⁸¹ θεσμολογείται πλέον ρητά στο άρθρο 17 και εννοείται ακόμα περισσότερο το άτομο, στην προσπάθεια περιποίησης της αξίας της προσωπικότητάς του από κάθε ανακριβή, παρανόμη, άσχετη με τους σκοπούς επεξεργασίας συλλογή και επεξεργασία δεδομένων του. Αυτό στο, 3 του αρθ. 17 προβλέπει και περαιτέρω που ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να αρνηθεί να διαγράψει δεδομένα. Η απαίτηση είναι περιοριστική και εκτός από την πρώτη περίπτωση που επιδέχεται εξήγηση με βάση την αρχή της αναλογικότητας, οι υπόλοιπες περιπτώσεις είναι σαφείς και συγκεκριμένες.⁸²

Το **δικαίωμα στην φορητότητα (portability)**⁸³ των δεδομένων αποτελεί κι αυτό ένα νέο δικαίωμα που προβλέπεται ρητά στο άρθρο 20 και είναι κατά βάση γεωγραφικό του Κανονισμού. Φορητότητα σημαίνει την δυνατότητα του ατόμου να ζητήσει να μεταφερθούν όλα του τα δεδομένα από έναν υπεύθυνο επεξεργασίας σε έναν άλλο, με την προϋπόθεση ότι η επεξεργασία αυτή βασίζεται σε συγκατάθεση ή σύμβαση, διενεργείται με αυτοματοποιημένα μέσα και δεν είναι δικαίωμα τρίτων. Η φορητότητα παύει να είναι δικαίωμα των υποκειμένων, επηρεάζει όμως θετικά και υπέρ των υποκειμένων επεξεργασίας, οι οποίοι μπορούν, με την συνδρομή της κατ' αίτηση των υποκειμένων, να αποκτήσουν πλέον πρόσβαση σε δομημένα αρχεία με συγκεντρωμένα προσωπικά δεδομένα, αποφεύγοντας την χρονοβόρα διαδικασία της συλλογής. Η δυνατότητα αυτή αναφέρεται να προσβληθεί τον ανταγωνισμό ανάμεσα στους παρόχους υπηρεσιών εντός της Ένωσης αλλά και ανάμεσα στους υπεύθυνους επεξεργασίας, οι οποίοι θα πρέπει να προστοιμάσουν τεχνολογικά, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν σε τέτοια αιτήματα των υποκειμένων των δεδομένων, π.χ. με εργαλεία φόρτωσης αρχείων (download tools, application programming interfaces, machine readable formats⁸⁴ κ.λπ.) τα οποία είναι διαδραστικά (interoperable)⁸⁵ και όχι ανά συμβατά και γενικά

(9) Βλ. *Παροχή προσωπικών ε. - Κοινωνική*. Το δικαίωμα στην λήθη στην αρχή της αβερότητας, μνήμης, Σκέψης αναφορά με την πρόταση Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων, Εμπλουτισμός 2012, 264 - 278.

(10) Εξαιρετική ρύθμιση αποτελείται τα άρθρα 5 - 7 του Ν. 3977/11 (Οδ. 2008/24 data retention directive) που ορίζει διατηρητέα δεδομένα της ηλεκτρονικής επικοινωνίας προορισμού, που δεδομένα κίνησης, θέσης, δεδομένα αναγκάσει για τον προσδιορισμό της ταχύτητας, του προορισμού, της ημερομηνίας, της ώρας, της διαρκείας, του είδους και του εξοπλισμού της ηλεκτρονικής επικοινωνίας, καθώς και της θέσης αυτού, ότι υπάρχει δηλαδή υποχρέωση διατήρησης από 6 μήνες ως δύο χρόνια (κατά την οδηγία, για ένα χρόνο) προκειμένου να είναι σε θέση να τα διαβάσει, μέσα σε νέες μέρες στον του ζητηθεί από αρμόδια Αρχή προς άσκηση του απορρήτου κατά τον Ν. 2225/94.

(11) WP242 rev.01/13-12-2016/5-4-2017 «... the right to data portability is an important tool that will support the free flow of personal data in the EU and foster competition between controllers. It will facilitate switching between service providers and will therefore foster the development of new services in the context of the digital single market strategy... this right... supports user choice, user control and user empowerment».

(12) Ο ορισμός του ανταγωνισμού δια μηχανικού μέσω δίνεται στην ανταγωνιστική 21 της Οδηγίας 2013/37/ΕΕ η οποία τροποποιεί την Οδηγία 2003/98/ΕΚ για την ανάπτυξη των πληροφοριών του δημόσιου τομέα.

(13) ISO/IEC 2382-01 δίνει τον ορισμό της διαδραστικότητας (interoperability).

(7) Βλ. άρθρο 2 παρ. 1 - 2 Ν. 2251/94.

(8) Ενδιαφέρον πάλι στο ζήτημα της διαφανούς ενημέρωσης παρουσιάζει η αρμοδιότητα σκέψη 63. Βλ. επίσης ΔΕΕ ΥΣ vs. Minister voor Immigratie Integratie en Asiel (Case C-141/12).

εικόνα στην χρήση⁽¹⁴⁾ ακόμα και από χρήση που δεν έχει γνώσεις. Με τον τρόπο αυτό το δικαίωμα θα αποκτήσει σάρκα και οστά και πρακτική εφαρμογή. Γενικά το δικαίωμα στην φορητότητα ενισχύει τις επιλογές του υποκειμένου, τον ελέγχο πάνω στα δεδομένα του και ενδυναμώνει την θέση του. Πλέον, κανένα υποκείμενο δεδομένων δεν μπορεί να μείνει δεμένο σε έναν πάροχο υπηρεσιών μόνο και μόνο επειδή κάποτε δήλωσε τα προσωπικά του στοιχεία. Επιπλέον, παρέχει μια ευκαιρία επαναδιαπραγμάτευσης της σχέσης ανάμεσα στο υποκείμενο των δεδομένων και τον υπεύθυνο επεξεργασίας των δεδομένων.⁽¹⁵⁾

Αυτή είναι η γενική θεώρηση του θέματος της φορητότητας, ώστε να αποκτήσει ο αναγνώστης την μεγάλη εικόνα του θέματος. Ωστόσο το ζήτημα της φορητότητας μπορεί να αποβεί εξαιρετικά πολύπλοκο στην πράξη. Τόσο τεχνολογικά όσο και νομικά. Καταρχήν τεχνικά, αφορά μόνο αυτοματοποιημένα αρχεία και όχι φυσικά αρχεία και πρέπει να επέλγει η κατάλληλη τεχνική μορφή διαδουλειγής μεταφοράς των αρχείων. Ζήτημα μπορεί να προκύψει ακόμα και με την ταυτοποίηση του υποκειμένου. Ήδη οι τράπεζες χρησιμοποιούν το εξάρτημα token το οποίο πιστοποιεί την ταυτότητα μέσω κωδικού αριθμού pin. Ωστόσο, μικρότερης κλίμακας αιτήματα και εταιρίες, θα αντιμετωπίσουν ζήτημα με την ταυτότητα των υποκειμένων, την οποία θα πρέπει να πιστοποιούν αλλά και να προσφάξουν προληπτικά έναντι ενδεχόμενης απάτης και υποκλοπής. Παράρτηρ, το δικαίωμα στην φορητότητα, είναι πιθανόν να συντρέχει και με άλλα δικαιώματα των ατόμων των υποκειμένων. Για παράδειγμα θα μπορούσε να συντρέχει με το δικαίωμα στην λήξη. Εάν όμως δεν συντρέχει με το δικαίωμα στην λήξη, δεν σημαίνει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας δύναται να κρατήσει τα αρχεία για παρ'ότι της συναινεσης, της σύμβασης ή του νόμου, για να μπορούσε όθθεν να ικανοποιηθεί ένα μεγαλύτερο δικαίωμα φορητότητας.

Τίθενται επίσης ζητήματα έκτασης του δικαιώματος στην φορητότητα. Για παράδειγμα, εάν τα προσωπικά δεδομένα που έχει υποβάλει το υποκείμενο έχουν τύχει επεξεργασίας, το αποτέλεσμα της επεξεργασίας (inferred or derived data) ανήκει στο υποκείμενο ή στον υπεύθυνο επεξεργασίας; θα μπορούσε ο υπεύθυνος επεξεργασίας να αφηθεί την φορητότητα; Το ζήτημα του διαχωρισμού μοιράζει με το εξαιρετικά περίπλοκο ζήτημα της εidoτητας του αστικού δικαίου. Πότε η πληροφορία μεταβάλλει είδος και αποτελεί προϊόν επεξεργασίας; ετισης, το προϊόν της επεξεργασίας ενδέχεται να περιλαμβάνει και εμπλεκόμενα στοιχεία ή εμπλεκόμενα δικαιώματα επεξεργασίας, καθώς συνήθως τα δεδομένα συλλέγονται για εξάγωγή ισχυρικών συμπερασμάτων. Ακόμα, η φορητότητα μπορεί να προσβάλει δικαιώματα τρίτων. Το παράδειγμα των τραπεζικών λογαριασμών είναι κλασικό: εάν ένα υποκείμενο ζητήσει την φορητότητα των αρχείων του σε σχέση με τους τραπεζικούς του λογαριασμούς, προκειμένου να τους υποβάλει σε μια άλλη τράπεζα, ενδέχεται στο ιστορικό κινήσεων του λογαριασμού να φανούν και αριθμοί λογαριασμών τρίτων μη συμβαλλόμενων προσώπων που ενδεχομένως είχαν καταθέσει χρήματα στον λογαριασμό του ατόμου υποκειμένου. Πώς θα γίνει ο αποκλεισμός αυτών των πληροφοριών; Είναι αυτό αυτοδικαίωμα; Δύναται κάποιος να παραιτηθεί, ιδίως εάν είναι εργαζόμενος και τα όρια της συμβατικής ελευθερίας ανάμεσα στον εργαζόμενο και τον εργοδότη είναι οριακά;

Η ομάδα του άρθρου 29⁽¹⁶⁾ καταλήγει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν μπορεί να ασκήσει την ένσταση του μη εκληρωθέντος συναλλάγματος και να αφηθεί να ικανοποιήσει αίτημα φορητότητας σε περίπτωση που το υποκείμενο των δεδομένων, που συνδέεται με συμβαση μαζί του, δεν καταβάλλει το τίμημα της παροχής, ούτε να εξαρτήσει την ικανοποίηση του αιτήματος από προηγούμενη καταβολή τέλους ή αμοιβής. Η περίπτωση ολόγια είναι ανεξάντηλη και κατά την άποψη της γράφουσας θα προκύψουν δυσχερέστατα νομικά ζητήματα που θα καταλήξουν δικαστικά.

Το δικαίωμα εναντίωσης⁽¹⁷⁾ παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων την δυνατότητα να αντισταθεί ανά πάσα στιγμή στην επεξεργασία των δεδομένων του για λόγους που συνδέονται με την ιδιότητα κατάστασή του. Ιδίως δύναται να αντισταθεί σε περίπτωση επεξεργασίας των δεδομένων του για σκοπούς απειθαλίας εμπροχής προώθησης και κατάκτησης προφίλ. Η έννοια «ιδιότητα κατάστασης» αποτελεί γενική αξιολογική έννοια που χρήζει ερμηνείας. Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 71 «προφίλ» αποτελεί οποιαδήποτε μορφή αυτοματοποιημένης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για την αξιολόγηση προσωπικών πτυχών ενός προσώπου, ιδίως την ανάγκη ή την πρόβλεψη πτυχών που αφορούν τις επιδόσεις του στην εργασία, την οικονομική του κατάσταση, την υγεία, τις προσωπικές του προτιμήσεις, τα συμπεριφορές κ.ο.κ στον βαθμό που παράγει νομικά αποτελέσματα εναντίον του προσώπου αυτού ή το επιτρέπει σημειωτικά κατ' ανάλογο τρόπο. Προκειμένου να διασφαλιστεί η δικαιοσύνη και διαφανής επεξεργασία σε σχέση με το υποκείμενο των δεδομένων, λαμβανόμενων υπόψη των ειδικών συνθηκών και του πλαισίου εντός του οποίου πραγματοποιείται η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να χρησιμοποιεί κατάλληλες μεθόδους, οι οποίες διασφαλίζουν την προστασία του προφίλ, να εφαρμόζει τεχνικές ή οργανωτικές διαδικασίες για την κάλυψη των παραγόντων που οδηγούν σε ληκτά και οργανωτικά μέτρα, ώστε να διασφαλίζονται οι παράγοντες που οδηγούν σε ανακρίβειες σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος σφαλμάτων. Επιπλέον δε, πρέπει να προλαμβάνονται αποτελέσματα διακρίσεων σε βάρος προσώπων με βάση κριτήρια όπως φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, γενετικής κατάστασης, κατάσταση υγείας, γενετικού προσαρμοσμού, συμπεριφοράς σε συνδυαστική οργάνωση ως και κάθε ειδικής κατηγορίας προσωπικά δεδομένα.⁽¹⁸⁾ Σχετικό με το δικαίωμα εναντίωσης στην κατάσταση προφίλ είναι και το δικαίωμα μη αυτοματοποιημένης λήψης απόφασης. Τεχνικά, η κατάσταση προφίλ μπορεί να οδηγήσει σε αυτοματοποιημένη λήψη απόφασης, και αυτός είναι ο βασικός κίνδυνος που δύναται εγκυμονεί η κατάσταση προφίλ.⁽¹⁹⁾

Κλείνοντας το κεφάλαιο αυτό, σημειώνουμε ότι όλα τα ανωτέρω δικαιώματα δύναται, σύμφωνα με το άρθρο 23 και την αιτιολογική σκέψη 73, να περιοριστούν νομικά, σύμφωνα με το άρθρο 23 και την αιτιολογική σκέψη 73, να περιοριστούν νομικά από τα κράτη μέλη, προϋπόθεσης της αρχής της αναλογικότητας και του σε-

(16) Η ομάδα του άρθρου 29 είναι ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Επιτροπής, το οποίο συνεργάζεται από εκπροσώπους της Επιτροπής, των εθνικών Ελεγκτικών Αρχών της ΕΕ και των Εθνικών Αρχών των κρατών μελών, όργανο προδιαλεγμένο από το άρθρο 29 της Οδηγίας 95/46.

(17) Βλ. και αιτιολογικές σκέψεις 70 - 71.

(18) Στην νομοπαρασκευαστική διαδικασία του Κανονισμού, υπήρξαν ισχυρότερες προτάσεις να εισαχθεί ακόμα πιο αυστηρή περιορισμός σε όσον τις περιπτώσεις κατάστασης προφίλ (profiling). Γενικά επιτεύχθηκε πεδίο στήλης διαπραγμάτευσης, και δεν εισήχθη εν τέλει στο τελικό κείμενο. Για τον λόγο αυτόν, η αιτιολογική σκέψη 72 αναφέρει ότι το ζήτημα ολόγια θα εκδόσει σχετικές κατευθύνσεις.

(19) Αναλυτικά για την κατάσταση προφίλ, με παραδείγματα, βλ. Κατευθυντήριες γραμμές της Ομάδας του άρθρου 29 WP251/3-10-2017 (Guidelines on automated individual decision - making and profiling for the purposes of REGULATION 2016/679). / Η Ομάδα του άρθρου 29 είναι ανεξάρτητο Ευρωπαϊκό όργανο που προβάλλεται από το άρθρο 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ και το άρθρο 15 της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ.

(14) Βλ. αιτιολογική σκέψη 68.

(15) «... an opportunity to «re-balance» the relationship between data subjects and data controllers...».

Βασιστού των θεμελιωδών δικαιωμάτων που πρέπει να υπάχουν σε μια δημοκρατική κοινωνία, κυρίως για λόγους εθνικής ασφάλειας, δημόσιας ασφάλειας και άμυνας, για την πρόληψη ποινικών αδικημάτων και άλλους σοβαρούς λόγους εθνικού δημοσίου συμφέροντος, ή δημοσίου συμφέροντος της Ένωσης. Η διάταξη αυτή κατά βάση πυροδοτεί τον κορμό των δικαιωμάτων που θεωρείται ο Κανονισμός, μετατρέποντάς τα σε μια ενδεικτική λίστα που θα υιοθετηθεί ή περιορισθεί αναλόγως από τα κράτη μέλη. Έτσι, ο στόχος της ενιαίας και εναρμονισμένης ρύθμισης δεν φαίνεται να δύναται να επιτευχθεί στην πρώτη φάση εφαρμογής του Κανονισμού. Οι εθνικές αποκλίσεις δεν θα ξενίσουν, ιδίως εάν αναλογιστεί κανείς ότι τελικά, ούτε οι προσπάθειες δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού αστικού κώδικα επέτυχαν.⁽²⁰⁾

Γ.5. Ευθύνη του υπευθύνου και του εκτελούντος την επεξεργασία

Στον αντίποδα των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων, βρίσκονται οι υποχρεώσεις του υπευθύνου και του εκτελούντος την επεξεργασία, οι οποίες διατυπώνονται στα άρθρα 24 - 36.

Γ.5.1. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων

Στο ανηλίκιο κείμενο «*controller*», είναι κατά βάση αυτός που ελέγχει, εξουσιάζει το αρχείο, δηλ. το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που καθορίζει τον σκοπό και τα μέσα της επεξεργασίας, κατά τον ορισμό του άρθρου 4 παρ. 7. Εάν γίνει δεκτό ότι το αρχείο είναι πράγμα, τότε η εξουσία του υπευθύνου επί αυτού δεν ταυτίζεται αναγκάτως με την κυριότητα, ούτε με την νομή, ούτε καν με την ολική κατοχή του με την έννοια του πορισμού κάθε δυνατής φυσικής αφέλειας που μπορεί να παρσχεί το αρχείο ως πράγμα. Η κατοχή του αρχείου να έχει ως περιεχόμενο την φυσική εξουσία γνωστικής πρόσβασης επί του αρχείου. Ο *controller* δεν έχει ατλά και μόνο γενικά *animus dominandi*, αλλά ειδικώς *cognoscendi*.⁽²¹⁾ Οφείλει λοιπόν να εφαρμόζει *κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέσα* προκειμένου να διασφαλίζει την προστασία των δεδομένων ήδη από τον *ψευδωνυμοποίηση*, η *κρυπτογράφηση*,⁽²²⁾ η ελαχιστοποίηση των δεδομένων, και γενικά να ενσωματώνει στα συστήματά του τις κατάλληλες εγγυήσεις για την προστασία των δεδομένων (αρθ. 25 σε συνδ. με 32). Οφείλει δηλαδή σύμφωνα με την αρχή της πρόληψης και της λογοδοσίας, να αποδείξει ότι έλαβε όλα τα προληπτικά μέτρα του μέσου συντελού ανθρώπου, ώστε να προστατευθεί από ενδεχόμενη κυβερνοεπίθεση ή εσωτερική διαρροή ή ακόμα και τυχαίο λάθος. Αναφορικά δε με την εξορισμού προστασία, τα εν λόγω τεχνικά και οργανωτικά μέτρα πρέπει κυρίως να *διασφαλίζουν ότι τα δεδομένα δεν καθίστανται προσβάσιμα σε αόριστο αριθμό προσώπων χωρίς την παρέμβαση φυσικού προσώπου*. Τέλος, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ορίζει γραπτώς εκπρόσωπο στην Ένωση, όταν δεν υφίσταται εγκατάσταση στην Ένωση (άρθρο 27). Οφείλει επιπλέον, εάν απαιτηθεί πάνω από 250 άτομα, να τηρεί πλήρες αρχείο καταγραφής όλων των δραστηριο-

(20) Gavin Barrett and Ludovic Bernardeau, Towards a European Civil Code, Reflections on the Codification of Civil Law in Europe, Academy of European Law, Trier, Germany, scripta iuris europaei, 2002.

(21) Βλ. *Κωνσταντίνος Χριστοδουλός*, Δίκαιο Προσωπικών Δεδομένων, πρόλογος Μπ. Σταθόπουλου, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σελ. 35.

(22) Συμπερασμα με την γνωμοδότηση της Ομάδας του άρθρου 29, Opinion 5/14 on Anonymisation Techniques adopted on 10 April 2014, τεχνικές ανωνυμοποίησης των δεδομένων απαντών ενδεικτικά, η εισαγωγή θορύβου (noise addition), υποκατάσταση (substitution/ permutation), διαφοροποίηση (differential privacy), και άλλες οι οποίες δεν δύναται να μεταφραστούν στα ελληνικά, όπως Aggregation, K-anonymity, L-Diversity, pseudonymization with hash functions, pseudonymization with tokenization. Γενικά η Ομάδα του άρθρου 29 διατυπώνει την άποψη ότι οποιαδήποτε τεχνικές ανωνυμοποίησης εφαρμόστούν, θα πρέπει να καταλήγουν στην απεναντιοπρόσθετο αδυναμία ταυτοποίησης του φυσικού προσώπου.

τήτων του, αναφορικά με τα προσωπικά δεδομένα, το οποίο αρχείο, πρέπει να έχει κατ' ελάχιστον τον περιεχόμενο του άρθρου 30. Αξίζει να σημειώσουμε ότι το κόστος προσαρμογής των μηχανογραφικών συστημάτων μιας εταιρείας, ή ενός οργανισμού, στο επίπεδο των προδιαγραφών ασφαλείας του Κανονισμού είναι *διατετρα υψηλό*, ενώ ο αυτό προστιθεται και το βάρος του διοικητικού κόστους *χρητορμολογίας* των δεδομένων μιας επιχείρησης/ενός οργανισμού, που πολλές φορές βρίσκονται διασκορπισμένα τόσο σε ηλεκτρονικά όσο και σε φυσικά αρχεία καθώς και στο υπολογιστικό νέφος. Για τον λόγο αυτό, η προστασία εταιρειών και οργανισμών έχει αρχίσει από καιρό, καθώς απαιτούνται κατά μέσο όρο 4 - 6 μήνες προσαρμογής, αναλόγως πάντα του μεγέθους του Οργανισμού.⁽²³⁾

Γ.5.2. Ο εκτελών την επεξεργασία

Στο ανηλίκιο κείμενο ορίζεται ως «*processor*» και ενεργεί πάντα δύναμει συμβάσεως που τον συνδέει με τον υπόχρεο και τον καθίστα ολόκληρο γγύως και εις ολόκληρον υπεύθυνο με αυτόν (argumentum a contrario στο άρθρο 58 του Καν.), θα πρέπει να ενεργεί πάντα κατ' εντολή του υπευθύνου και εντός των ορίων που χαράσσει ο υπεύθυνος επεξεργασίας, να προλαμβάνει περαιτέρω πρόσωπα με γραπτή άδεια του υπευθύνου, να διασφαλίζει ότι τα πρόσωπα που περαιτέρω εξουσιοδοτεί δεσμεύονται για την τήρηση της εμπιστευτικότητας των δεδομένων, και γενικά να παρέχει τις κατάλληλες εγγυήσεις και επαρκείς διαβεβαιώσεις, ως άτομο, ιδίως από πλευράς εμπειρογνωμοσύνης, αξιοπιστίας και πορώς, ότι δύναται να εκτελέσει τον ρόλο του εκτελούντος. Επιπλέον να τηρεί τον συγκεκριμένο κώδικα δεοντολογίας ή μηχανισμό πιστοποίησης που θεωρείται τα άρθρα 40 και 42 αντίστοιχα. Η προσχώρηση του εκτελούντος την επεξεργασία σε συγκεκριμένο κώδικα συμπεριφοράς ή συγκεκριμένο μηχανισμό πιστοποίησης μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως στοιχείο για να αποδειχθεί η συμμόρφωσή του με τις υποχρεώσεις του υπευθύνου επεξεργασίας.

Γ.5.3. Παραβίαση Δεδομένων⁽²⁴⁾

Παραβίαση δεδομένων σημαίνει καταστροφή, δηλαδή την περίπτωση όπου τα δεδομένα παύουν ολικά να υπάρχουν ή αχρηστοποιούνται σε βαθμό που δεν δύναται πλέον να χρησιμοποιηθούν από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, μεταβιβάζονται, φθάνουν σε βαθμό μη αναστρέψιμο ή δεν είναι πλέον πλήρη. Ανάμεσα δεδομένων σημαίνει την απώλεια ή μη δυνατότητα πρόσβασης στα δεδομένα που είχε στα αρχεία του ο υπεύθυνος επεξεργασίας και η μη εξουσιοδοτημένη ή πρόδομη πρόσβαση εμπλεκόμενης την αποκάλυψη (disclosure) δεδομένων σε πρόσωπα που δεν θα έπρεπε να έχουν λάβει γνώση.⁽²⁵⁾ Όλας οι ανωτέρω περιπτώσεις συνιστούν περιπτώσεις παραβίασης και δύναται να συνυπάρχουν από κοινού ή

(23) Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στις 12-3-2018 ο Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ) προκήρυξε ηλεκτρονικό δημόσιο ανοικτό διαγωνισμό για την επίλυση ανάγκης για την υλοποίηση του έργου «*Λογισμικό Αρχειοθέτησης και Διακίνησης Εγγράφων και Παροχή Υπηρεσιών υλοποίησης του έργου*». Λογισμικό Αρχειοθέτησης και Διακίνησης Εγγράφων και Παροχή Υπηρεσιών υλοποίησης του έργου συμμόρφωσης με τον ΕΟΠΥΥ σχετικά με τον GDPR με προϋπολογισμένα δαπάνη 430.000€ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

(24) Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές Ομάδας άρθρου 29, WP250/3-10-2017 Guidelines on Personal data breach notification under Regulation 2016/679, όπου σημειώνεται εκ προποίου ότι ενώ η υπογραφή γνωστοποίησης της παραβίασης, ίσως να κηρύσσεται μόνο Οργανισμικών επικανονίων της Οδηγίας 2009/138/ΕΚ και του Κανονισμού 611/2013 ΕΕ, σήμερα αφορά κάθε υπεύθυνο επεξεργασίας οδωκρτω.

(25) WP29 Opinion 3/2014, on Personal Data Breach Notification, which explains that breaches can be categorized according to the following three well known information security principles: «*confidentiality breach*», where there is an unauthorized or accidental disclosure of or access to personal data, «*availability breach*», where there is an unauthorized or accidental alteration of personal data, and «*integrity breach*», where there is an unauthorized or accidental destruction of personal data. It should also be noted that, depending on the circumstances, a breach can concern confidentiality, availability and integrity of personal data at the same time, as well as any combination of these.

συνδυαστικά. Σημειώνουμε επίσης, ότι σε περίπτωση που εφαρμόζεται σύστημα κρυπτογράφησης, απώλεια σημαίνει και η απώλεια του «κλειδιού» αποκρυπτογράφησης, γνωστού διεθνώς ως «decryption key». Τα άρθρα 33 και 34 προβλέπουν ειδικές υποχρεώσεις τόσο για τον υπεύθυνο επεξεργασίας όσο και για τον εκτελούντα την επεξεργασία σε περίπτωση παραβίασης των δεδομένων, οι οποίες συνδυάζονται στην αμελλήτη γνωστοποίηση και αν είναι δυνατόν εντός 72 ωρών από την στιγμή που θα λάβει γνώση⁽²⁶⁾ της παραβίασης στην Εποπτική Αρχή. Εάν υπερβεί τις 72 ώρες, θα πρέπει να αιτιολογήσει την καθυστέρηση. Ομοίως ο εκτελών την επεξεργασία, θα πρέπει αμελλήτη, μόλις αντιληφθεί την παραβίαση, να ενημερώσει τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Το περιεχόμενο της γνωστοποίησης προβλέπεται ρητά στον Κανονισμό στο άρθρο 33 παρ. 3.

Όταν η παραβίαση ενδέχεται να θέσει σε υψηλό κίνδυνο τα δικαιώματα και τις ελευθερίες φυσικών προσώπων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ανακοινώσει αμελλήτη την παραβίαση των δεδομένων και στο ίδιο το υποκείμενο των δεδομένων ώστε να λάβει στοχευμένα μέτρα προστασίας του, εκτός εάν είχε εφαρμοστεί όλα τα κατάλληλα οργανωτικά μέτρα, όπως κρυπτογράφηση ή η ενημέρωση του υποκειμένου απαρτιεί δυσανάλογες προσπάθειες. Η παράλειψη της υποχρέωσης γνωστοποίησης της παραβίασης στην Εποπτική Αρχή ή στο υποκείμενο των δεδομένων ή γενικά, δύναται να επιφέρει την επιβολή διορθωτικών μέτρων αλλά και διοικητικό πρόστιμο μέχρι 10.000.000€ ή 2% επί του πωροσμοίου τζίρου, σύμφωνα με το άρθρο 83 (4) (α), και ακόμα και ποινικές δίωξεις αυτοτελώς με βάση τα άρθρα 33 και 34 για επιβολή και ανεπαρκή συστήματα ασφαλείας. Πάντως, ο στόχος που προσταθεί να επιτύχει ο Κανονισμός είναι η ταχεία αντίδραση σε κάθε περίπτωση παραβίασης.

Γ.5.4. Υποχρέωση εκτίμησης ανικτύπου⁽²⁷⁾

Μία από τις σημαντικότερες καινοτομίες του κανονισμού, αποτελεί η υποχρέωση εκτίμησης ανικτύπου (Data Protection Impact Assessment- DPIA), η οποία, μαζί με την υποχρέωση τήρησης μητρώων καταγραφής δραστηριοτήτων, έρχεται να αντικαταστήσει την μέχρι σήμερα γενική υποχρέωση γνωστοποίησης στην Εποπτική Αρχή, όπως τη γνωρίζαμε. Μάλιστα υπογραφέται από αυτή την ίδια την αρχή της λογοδοσίας (accountability).

Η κατάρτιση της υποχρέωσης γνωστοποίησης, που θέσπιζε η Οδηγία 95/46 (βλ. ανωτέρω υπό Β.9.5), παρότι συνεπαγόταν διοικητικό και οικονομικό φόρτο, δεν συνεβάλε σε όλες τις περιπτώσεις στην βελτίωση της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Επομένως, γενικές υποχρεώσεις γνωστοποίησης τέτοιου είδους, χωρίς διαφοροποιήσεις, θα πρέπει σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 89 του Κανονισμού, να καταργηθούν και να αντικατασταθούν με πιο αποτελεσματικές διαδικασίες και μηχανισμούς που επικεντρώνονται σε εκείνους τους τύπους πράξεων της επεξεργασίας που ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων λόγω της φύσεως, του πεδίου εφαρμογής, του πλάτους και των σκοπών της.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχουν περιπτώσεις επεξεργασίας που ενδέχεται να δημιουργήσουν υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, πριν προβεί στην επεξεργασία, ο-

φείλει να διερευνήσει εκτίμηση των επιπτώσεων των σχεδιαζόμενων πράξεων επεξεργασίας. Στην πραγματικότητα, εκτίμηση ανικτύπου σημαίνει την υποθετική ποσοτικοποίηση της ζημίας σε χρήμα.⁽²⁸⁾ Δηλαδή, απειλή/παραβίαση/πείραξη της παραβίασης Χ επίδραση/αντικτύπος = επίπεδο κινδύνου. Τονίζεται ό-τι η διερεύνηση αυτή πρέπει να γίνει πριν εκκινήσει η επεξεργασία.

Η έννοια του κινδύνου προσδιορίζεται ερμηνευτικά στην αιτιολογική σκέψη 75. Κίνδυνος υπάρχει όταν η επεξεργασία θα μπορούσε να οδηγήσει σε διακρίσεις, κατάχρηση ή υποκλοπή ταυτότητας, οικονομική απώλεια (π.χ. υποκλοπή στοιχείων πιστωτικής κάρτας), βλάβη φήμης, απώλεια της εμπιστευτικότητας δεδομένων που προστατεύονται από το επαγγελματικό απορρητό (π.χ. διάφορη στον εργασιακό χώρο ότι εργαζόμενος έχει φυλακιστεί ή υποφέρει από AIDS), παράνομη άρση της ψευδωνυμοποίησης, ή οποιοδήποτε άλλο σημαντικό οικονομικό ή κοινωνικό μειονεκτικό. Επίσης, υπάρχει όταν τα υποκείμενα των δεδομένων θα μπορούσαν να στερηθούν των δικαιωμάτων και των ελευθεριών τους ή να επηρεάζονται από την άσκηση ελέγχου επί των δεδομένων τους προσωπικού χαρακτήρα. Όταν υπόκεινται σε επεξεργασία δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία αποκάλυπταν φυλετικά ή εθνότητα καταγωγή, πολιτικά προνήματα, θρησκεία ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις ή συμμετοχή σε συνδικάτα και όταν γίνεται επεξεργασία γενετικών δεδομένων, δεδομένων που αφορούν την υγεία ή την σεξουαλική ζωή ή ποινικές καταδικές σφοδρών. Επίσης, όταν εξοικονομούνται προσωπικές πληροφορίες του ατόμου, ιδίως όταν επηρεάζεται ανάλυση αυτών ή πρόβλεψη πιθανών συμπεριφοράς που αφορούν τις επιδόσεις του στην εργασία, την οικονομική του κατάσταση, την υγεία, προσωπικές προτιμήσεις ή συμπεριφορά, την αξιοπιστία ή συμπεριφορά, τη θέση ή τις μετακινήσεις του προκειμένου να δημιουργηθούν ή χρησιμοποιηθούν προσωπικά προφίλ.

Τέλος, όταν υποβάλλονται σε επεξεργασία δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ευάλωτων φυσικών προσώπων, ιδίως παιδιών⁽²⁹⁾ ή όταν η επεξεργασία περιλαμβάνει μεγάλη ποσότητα δεδομένων και επιφέρει μεγάλο αριθμό υποκειμένων των δεδομένων (ευρείας κλίμακας επεξεργασία). Υποπερίπτωση της μεγάλης κλίμακας επεξεργασίας, αποτελεί η συστηματική παρακολούθηση φυσικών προσώπων σε δημόσια προσβάσιμους χώρους (καφέρες). Εάν μπορούσαμε να συνοψίσουμε την περιπτώσιολογία σε λίγες λέξεις, θα λέγαμε ότι οποιαδήποτε επεξεργασία δεδομένων ειδικών κατηγοριών (των άλλων «ευαίσθητων») ιδίως εάν γίνεται σε μεγάλη κλίμακα, χρήζει της προσοχής και προληπτικής δράσης του υπεύθυνου επεξεργασίας.

Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να σχεδιάσει εσωτερικές πολιτικές διαχείρισης και να εφαρμόσει μέτρα ασφαλείας, ήδη από τον σχεδιασμό και εξ ορισμού.⁽³⁰⁾ Παράδειγμα αποτελεί η μέθοδος της

(26) Τα την μεθοδολογία εκτίμησης ανικτύπου βλ. Γαλλική Αρχή Προστασίας Δεδομένων (CNIL): Methodology of privacy risk management, <https://www.cnil.gr/sites/default/files/typrodokument/CNIL-Managing Privacy Risks-Methodology.pdf>, Εποπτική Αρχή Προστασίας Δεδομένων (ICO): Conducting privacy impact assessment code of practice, <https://ico.org.uk/media/for-organisations/documents/1595/piat/code-of-practice.pdf>, ENISA, Αρχές Προστασίας Δεδομένων ΕΝΑΔΕΕ και Γερμανίας: Recommendations for methodology for the assessment of severity of personal data breaches, <https://www.enisa.europa.eu/publications/dn-severity>, ENISA: Guidelines for SMEs on the security of personal data, E.E., Privacy and Data protection impact framework for RTD applications, <http://ec.europa.eu/tfp7/etnet/documents/rtd-pia-framework-final.pdf>, E.E.: DPIA template for smart grid and smart metering systems, <http://ec.europa.eu/energy/en/content/rtd-pia-template-smart-grid-and-smart-metering-systems>.

(29) Σύμφωνα με την Γνωμοδότηση της Ομάδας του άρθρου 29, στην ίδια κατηγορία, με τα παιδιά εντάσσεται κάθε ευάλωτη κοινωνική ομάδα, όπως διευκρινίζεται με αναπληρώσεις, επεξηγήσεις, μελέτες.

(30) Η υποχρέωση μέτρων ασφαλείας εξ ορισμού καθορίζεται την ευθύνη του υπεύθυνου επεξεργασίας αντικείμενου (!).

(26) Το ποσό ακριβώς είναι η χρονική στιγμή που λαμβάνει γνώση είναι ζήτημα δύσκολο και πολλές φορές χρήζει ερμηνείας. Υπάρχουν περιπτώσεις υποκείμενων που γνωστά αναδύονται πολλές φορές μετά. Revenue Services Act 1996, E-Government Act 2002, department of Homeland Security, 2004. Επίσης στον Κανόνα, υποχρεωτική σε όλα τα έργα πληροφόρησης από το 1999, Alberta Health Information Act (2001). Συναντάται επίσης στο Hong Kong από το 2001 και στην Νέα Ζηλανδία.

ψευδωνυμοποίησης, της διαφάνειας στην ενημέρωση, της κρυπτογράφησης, που έχουν ανωτέρω αναφέρει (αριθμικές σκέψεις 78 και 83). Θα πρέπει επίσης, να καταρτίσει ένα σχέδιο αντιμετώπισης της πιθανής κρίσης και να παρακολουθεί διαρκώς την εξέλιξη των κινδύνων, σύμφωνα με το άρθρο 35 παρ. 11, ώστε να βελτώνει τα συστήματα ασφαλείας του.

Εάν η εκτίμηση αντικτύπου υποδείξει ότι οι πράξεις επεξεργασίας συνεπάγονται υψηλό κίνδυνο, που δεν μπορεί να μετριαστεί με κατάλληλα μέτρα από άποψη διαθεσιμής τεχνολογίας και κόστους εφαρμογής της, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί διαβούλευση με την Εποπτική Αρχή. Η Εποπτική Αρχή καταρτίζει και δημοσιοποιεί κατάλογο με τα είδη των πράξεων επεξεργασίας που υπόκεινται στην απαίτηση διενέργειας εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την προστασία των δεδομένων και ανακοινώνει τον εν λόγω κατάλογο στο Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων του άρθρου 68, που αποτελεί την μεταέξελξη της ομάδας του άρθρου 29. Πριν από την έκδοση των καταλόγων, η αρμόδια Εποπτική Αρχή εφαρμόζει τον μηχανισμό συνεκτικότητας, που αναφέρεται στο άρθρο 63 (βλ. κατωτέρω υπό Γ.9). Η Εποπτική Αρχή παρέχει επίσης γραπτές συμβουλές, εντός προθεσμίας οκτώ (8) εβδομάδων, η οποία δύναται να παραταθεί για άλλες έξι (6) εβδομάδες λόγω της πολυπλοκότητας του ζητήματος.^{61, 62}

Γ.6. Ειδικά ο νέος θεσμός του Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων

Στο ίδιο πλαίσιο των νεωτερισμών⁶³ του Κανονισμού, από κοινού με την τήρηση μητρώων καταγραφής δραστηριοτήτων επεξεργασίας, την διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου (DPIA) και την καταργηση των γνωστοποιήσεων στην Αρχή, έρχεται να προστεθεί και ο νέος θεσμός του Υπεύθυνου Προστασίας των Δεδομένων (Data Protection Officer-DPO), ο οποίος συμπεριλαμβάνει όλη την λογική του Κανονισμού. Ενώ ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι ο *controller*⁶⁴ στο αγγλικό κείμενο, δηλαδή αυτός που ελέγχει/εξουσιάζει την πληροφορία που έχει στα χέρια του και ορίζει τα μέσα και τον σκοπό της επεξεργασίας – γι' αυτό άλλωστε φέρει και την πλήρη ευθύνη λογοδοσίας ανά πάσα στιγμή – ο Υπεύθυνος Προστασίας των Δεδομένων (DPO), είναι ένα τρίτο πρόσωπο που παραιβάλλεται μεταξύ συγκεκριμένων κατηγοριών υπευθύνων και εκτελούντων την επεξεργασία με πολύ συγκεκριμένο τρόπο και ρόλο που προβλέπεται στα άρθρα 37 - 39 του Κανονισμού. Δεν είναι ο «υπεύθυνος» να τηρεί την νομοθεσία των προσωπικών δεδομένων. Είναι ο υπεύθυνος να παρακολουθεί την συμμόρφωση με τις διατάξεις του Κανονισμού. Οι δε κατηγορίες υπευθύνων και εκτελούντων που πρέπει να προσλάβουν DPO, προσδιορίζονται με κριτήρια ποιοτικά, κυρίως αναφορικά με τους τύπους επεξεργασίας. Πάντως ο θεσμός σχεδιάστηκε ως μέτρο ενίσχυσης της συμμόρφωσης με τον Κανονισμό

(61) Η ελληνική ΑΔΤΔΙΧ ορθότερα θεωρεί ότι η υποχρέωση υπεύθυνου επεξεργασίας για διενέργεια DPIA προκύπτει εμμελώς και από τις διατάξεις της Οδηγίας 95/46 και εκείνης του Ν. 2472/97 που την ενσωματώνει στην ελληνική έννομη τάξη. Βλ. και την πρόσφατη Γνωμοδότηση 1/17 της ΑΔΤΔΙΧ σχετικά με την γνωστοποίηση επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο του ηλεκτρονικού εισιτηρίου του ΟΑΣΑ, ιδίως τις Σκέψεις 3εστ. <http://www.dpa.gr>.

(62) Για την υποχρέωση διενέργειας εκτίμησης αντικτύπου, βλ. και *Δημήτρη Γ. Ζωγράφου*, «Η υποχρέωση διενέργειας εκτίμησης αντικτύπου (Data protection impact assessment- DPIA) στον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία των Δεδομένων (GDPR)», περιοδικό *Σύντομος*, τεύχος 120, Μάρτιος - Απρίλιος 2017.

(63) Σημειώνεται ότι ο θεσμός του DPO δεν αποτελεί στην πραγματικότητα νεωτερισμό. Η Οδηγία 95/46 (άρθρο 18 παρ. 2 και αρτιολογική σκέψη 49) προέβλεπε τον θεσμό χωρίς να τον καθιστά υποχρεωτικό. Γι' αυτό πολλά κράτη, είχαν ήδη προβάλει στην νομοθεσία τους τον θεσμό ως υποχρεωτικό, όπως συνέβαινε στην Γερμανία, Σλοβενία, Πολωνία και Ισπανία και ως προαιρετικό στην Εσθονία, την Γαλλία, την Αδουβία, το Λουξεμβούργο, την Μάλτα, την Ολλανδία και την Σουηδία.

(64) το *control* = ελέγχο.

και αποτελεί μια από τις σημαντικότερες εγγυήσεις για την διασφάλιση της προστασίας των υποκειμένων και των δεδομένων τους.

Όταν η επεξεργασία διενεργείται από *Δημόσια Αρχή* ή φορέα, εκτός από τα δικαιήματα, οι βασικές δραστηριότητες του υπευθύνου ή εκτελούντος της επεξεργασίας συνιστούν πράξεις επεξεργασίας, οι οποίες λόγω της φύσεώς τους, του πεδίου εφαρμογής και των σκοπών τους, απαιτούν τακτική και συστηματική παρακολούθηση των υποκειμένων των δεδομένων σε *μεγάλη κλίμακα*, οι βασικές δραστηριότητες του υπευθύνου ή εκτελούντος την επεξεργασία συνιστούν μεγάλης κλίμακας επεξεργασία των *ειδικών κατηγοριών δεδομένων* (των άλλωτε ευαίσθητων) και δεδομένων που αφορούν ποινικές διαδικασίες και αδικήματα, τότε είναι υποχρεωτικός ο διορισμός υπευθύνου προστασίας δεδομένων (DPO).

Ο υπεύθυνος προστασίας των δεδομένων διασφαλίζει την συμμόρφωση με τον Κανονισμό, λειτουργεί *συμβουλευτικά* και υποστηρικτικά, ενώ είναι το πρόσωπο που *μεσολαβεί ανάμεσα στον υπεύθυνο επεξεργασίας και την Εποπτική Αρχή αλλά και ανάμεσα στον υπεύθυνο ή εκτελούντα την επεξεργασία και το ίδιο το υποκείμενο των δεδομένων*. Οφείλει να διαθέτει τα κατάλληλα επαγγελματικά προσόντα και εμπειρογνώμοσύνη. Να γνωρίζει καλά το έθνο και ευρωπαϊκό δικονομικό δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, να έχει κατανοήσει σε βάθος τον Γενικό Κανονισμό, να γνωρίζει καλά τα πληροφορικά συστήματα και τις διαδικασίες ασφαλείας αυτών (γνώσεις IT). Είναι πολύ χρήσιμο επίσης να γνωρίζει καλά την επιχείρηση και τον χώρο στον οποίο δραστηριοποιείται, ώστε να μπορεί να ενημερώνει και να συμβουλεύει τον υπεύθυνο ή τον εκτελούντα την επεξεργασία ή τους υπαλλήλους τους σχετικά με τις υποχρεώσεις τους, που πηγάζουν από τον Κανονισμό στην καθημερινή τους πρακτική. Παρέχει συμβουλές αναφορικά με την εκτίμηση αντικτύπου και διατυπώνει την γνώμη του αναφορικά με τους κινδύνους (αρθ. 35 παρ. 2 και 39 παρ. 2). Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ομάδας του άρθρου 29, η γνώμη του έχει *βαρύνουσα σημασία* και πρέπει να λαμβάνεται πολύ σοβαρά υπόψη. Η ομάδα του άρθρου 29 συστήνει να ζητείται η γνώμη του DPO, μεταξύ άλλων, για τα παρακάτω θέματα:

- i. εάν πρέπει ή όχι να διεξαχθεί μελέτη εκτίμησης αντικτύπου.
- ii. εάν η απόφαση στο ανωτέρω είναι καταφατική, ποια μεθοδολογία πρέπει να ακολουθηθεί.
- iii. εάν πρέπει η μελέτη εκτίμησης του αντικτύπου να γίνει εσωτερικά ή να ανατεθεί εξωτερικά (*outsourcing*).
- iv. ποιες τεχνικές και οργανωτικές ασφαλιστικές δικλίδες θα πρέπει να εφαρμοστεί η επιχείρηση ώστε να μετριαστούν πιθανοί κίνδυνοι για τα δικαιώματα των υποκειμένων.

ν. εάν η μελέτη εκτίμησης αντικτύπου έγινε με σωστό τρόπο και εάν τα συμπεράσματά της είναι σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό.

Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας διαφωνεί με την γνώμη του DPO, θα πρέπει να καταγραφεί μέσα στην μελέτη εκτίμησης, αντικτύπου ειδικά η διαφωνία αυτή και γιατί τελικά δεν ελήφθη υπόψη η γνώμη του DPO.

Επιπλέον, ο DPO παρακολουθεί την συμμόρφωση και επιβαίνει όπου διαπιστώνει σφάλματα. Σύμφωνα με το άρθρο 39 (2) που διατυπώνει την κοινή λογική, θα πρέπει, κατά την άσκηση των καθηκόντων του καθυκόντων, να εστιάζει κυρίως και πρωτίτως στις περιοχές υψηλού κινδύνου. Σημειώνουμε μετ' επιπρόσθετος, ότι το άρθρο 39 δεν επιβάλλει τον υπεύθυνο ή τον εκτελούντα την επεξεργασία, να αναθέσουν στον DPO την τήρηση του μητρώου καταγραφής των επεξεργα-

Όμοιος, ο Κανονισμός δεν ορίζει τι σημαίνει «βασικές δραστηριότητες» ούτε «επείρα κλίμακα». Η αιτιολογική σκέψη 97 δεικνύει ότι «στον ιδιωτικό τομέα, οι βασικές δραστηριότητες ενός υπεισθύνου επεξεργασίας αφορούν τις κύριες δραστηριότητες του και όχι την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ως παρεπόμενη δραστηριότητα». Για παράδειγμα, βασική δραστηριότητα ενός νοσοκομείου είναι να παρέχει υπηρεσίες υγείας και περίθαλψης. Δεν θα μπορούσε να προσφέρει τις υπηρεσίες αυτές ασφαλώς και αποτελεσματικά, χωρίς να επεξεργάζεται δεδομένα υγείας και ιατρικά ασθενών. Για τον λόγο αυτό, η επεξεργασία αυτών των δεδομένων αποτελεί βασική δραστηριότητα του νοσοκομείου, και το νοσοκομείο θα πρέπει υποχρεωτικά να προσάγει DPO. Ένα άλλο παράδειγμα αποτελούν οι ιδιωτικές εταιρίες ασφαλείας που εκτελούν παρακολούθηση μεγάλων εμπορικών κέντρων και δημόσιων χώρων. Εφόσον, η παρακολούθηση αποτελεί την βασική δραστηριότητα της εταιρίας, «security» η οποία συνδέεται άρρηκτα με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η εταιρία αυτή θα πρέπει να υποχρεωτικά να προσάγει DPO.

Από την άλλη πλευρά, όλες οι εταιρίες και οι οργανισμοί επεξεργάζονται δεδομένα των εργαζομένων τους, μέσα από τα συστήματα μηχανογράφησης που διαθέτουν, προκειμένου π.χ. να εκτελέσουν την υποδοσσία των υπαλλήλων τους. Αυτές οι λειτουργίες εντάσσονται στις υποστηρικτικές λειτουργίες ενός οργανισμού/ μιας επιχείρησης, και δεν αποτελούν κύρια βασική δραστηριότητα της επιχείρησης.

Αντιστοίχα, η έννοια της «εμπειρίας κήμακα» δεν οριοθετείται. Επ' αυτού, αναφέρονται καταγεγραμμένες γραμμές της ομάδας του άρθρου 29. Σε κάθε περίπτωση, η Ομάδα του άρθρου 29 συστήνει στους υπευθύνους επεξεργασίας να διενεργούν τη διαδικασία που περιγράφεται στον πίνακα που ακολουθεί.

1. Τον αριθμό των υποκειμένων τα οποία αφορά η επεξεργασία των δεδομένων -ιδίως σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό.
2. Τον όγκο των δεδομένων και/ή την διαφοροποίησή τους.
3. Την διάρκεια ή την συστηματικότητα της επεξεργασίας (βλ. και αιτιολογική σκέψη 24).

4. Την γεωγραφική έκταση που αφορά η επεξεργασία των δεδομένων. Παράδειγματα που αποτελούν σταθμούς είναι:

1. Επεξεργασία δεδομένων ασθενών ως βασική δραστηριότητα ενός νοσοκομείου.

2. Σύστηματική επεξεργασία ταξινομητικών δεδομένων από μόνιμους χρήστες που χρησιμοποιούν τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

3. Επηρεαζόσα σε πραγματικό χρόνο (real time) δεδομένων γεωγραφικής θέσης πελατών μιας διεθνούς αλυσίδας fast food για στατιστικούς λόγους που αφορούν την επιχείρηση.

4. Επιβεργασία δεδομένων πειστών σε τακτική βάση από μια ασφαλιστική εταιρεία ή μια τράπεζα.

5. Επηρεαζομένη από τα αποτελέσματα της έρευνας, η Επιτροπή αποφάσισε να προτείνει την κατάργηση της υποχρέωσης των επιχειρήσεων να υποβάλλουν έκθεση σχετικά με την κατάσταση των ανδρών, καθώς και να προτείνει την κατάργηση της υποχρέωσης των επιχειρήσεων να υποβάλλουν έκθεση σχετικά με την κατάσταση των ανδρών, καθώς και να προτείνει την κατάργηση της υποχρέωσης των επιχειρήσεων να υποβάλλουν έκθεση σχετικά με την κατάσταση των ανδρών.

6. Επιβεργασία προσωπικών δεδομένων (περιεχόμενο, κίνηση, τοποθεσία) από εταιρείες παροχής τηλεπικοινωνιών ή υπηρεσιών διαδικτύου.

ἀντιπαρατάσσονται, κατασκευάζονται που δεν αποτελούν επεξεργασία μεγάλης κλίμακας, είναι:

1. Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από έναν ιδιώτη ιατρό.

2. Επιτελεργασία προσωπικών δεδομένων αναφορικά με πονικές καταδίκες και αδικήματα από έναν δικηγόρο. ⁽³⁹⁾

Τέλος, σε περίπτωση παράβασης κάποιας εκ των διατάξεων που αφορούν στον ΔΡΟ (συμπεριλαμβανομένων και του διορισμού του στην εργασία) επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο έως 10.000,00€ ή έως 2% του συνολικού παγκόσμιου ετήσιου κύκλου εργασιών του προηγούμενου έτους της επιχείρησης, ανάλογα με το είδος και το υψηλότερο, ανεξάρτητα από τυχόν άλλα πρόστιμα που μπορεί να επιβληθούν λόγω παραβάσεων άλλων διατάξεων του Κανονισμού (π.χ. παραβάσεις σχετικά με τα υποκείμενα των δεδομένων, διαγραφή δεδομένων, εκτίμηση αντικτύπου κ.λπ.).

Γ.7. Κώδικες Δεοντολογίας και Πιστοποίηση

Το νέο μοντέλο διακυβέρνησης των προσώπικων δεδομένων που διαχέεται από την κεντρική ιδέα της αυτορύθμισης και της λογοδοσίας, δεν θα μπορούσε να είναι τήλρες χωρίς την θέσπιση Κωδικών Δεοντολογίας, Γι' αυτό τα Κράτη μέλη, οι Επιτοπικές Αρχές, το Συμβούλιο Προστασίας τών Δεδομένων και η Επιτροπή ενθάρρυνουν την θέσπιση Κωδικών Δεοντολογίας που έχουν ως στόχο να διυβάδουν στην ορθή εφαρμογή τού Κανονισμού. Η θέσπιση Κωδικών Δεοντολογίας, προβάλλεται στα άρθρα 40 - 41 τού Κανονισμού. Σύμφωνα με αυτά, φορείς, που εκπροσωπούν κατα αρχή, υπευθύνων ή εκτελούντων επεξεργασία μπορούν να εκπονοούν κώδικες δεοντολογίας ή να τροποποιούν ή να επεκτείνουν υφιστάμενους, κώδικες προκειμένου να προσδιορίσουν την εφαρμογή τού Κανονισμού, όπως όσον αφορά:

- α) την βελτιή και με διαφάνεια επεξεργασία.
- β) τα ένοχα συμφέροντα που επιδιώκουν οι υπεύθυνοι επεξεργασίας σε συν-
κεκλιμένα πλάγια.
- γ) τη συλλογή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,
- δ) την ψευδωνυμοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,
- ε) την ενημέρωση του κοινού και των υποκειμένων των δεδομένων,
- στ) την άσκηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων
- ζ) την ενημέρωση και την προστασία των παιδιών και τον τρόπο απόκτησης της
συγκατάθεσης του ασκούντος την γονική μέριμνα,
- η) τα μέτρα και τις διαδικασίες για την διασφάλιση της ασφάλειας της επεξερ-
γασίας,

β) τη γνωστοποίηση παραβιάσεων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις Εποπτικές Αρχές και την ανακάλυψη των εν λόγω παραβιάσεων,

γ) τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς ή εξεδοτικές διαδικασίες και άλλες διαδικασίες επήλυσης διαφορών μετα-
τα εξεδοτικές διαδικασίες και υποκειμένων των δεδομένων, ή υπευθύνων επεξεργασίας και υποκειμένων των δεδομένων.

Η παρακολούθηση της συμμόρφωσης, με βάση τις διατάξεις του κώδικα δεοντολογίας, μπορεί να διεξάγεται, σύμφωνα με το άρθρο 41, από φορέα που διαδέχεται το ενδιαφερόμενο επίθετο επιταγοπομπέας σε σχέση με το αντικείμενο αυτό και είναι διατεθειμένος από την αρμόδια Εποπτική Αρχή. Η πιστοποίηση χορηγείται είτε από την Εποπτική Αρχή, είτε από το Συμβούλιο Πρωτοβάθιας Δεδομένων, είτε τον Εθνικό Οργανισμό Διαπίστευσης που ορίζεται σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 765/08 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σύμφωνα με το πρότυπο EN-ISO/IEC17065:12 και σύμφωνα με τις συμπληρωματικές απαιτήσεις, που έχουν ορι-

(38) Παράδοχα επί του θέματος, βλ. Ουδέα Εργασίας του άρθρου 29 (WP29) 243 αναθεωρημένη 0.1., υποβλήθηκε 13-12-2016, όπως αναθεωρήθηκε 5-4-2017 «Guidelines on Data Protection Officers» («DPOs») σελ. 9 στ.

στει από την Εποπτική Αρχή του είναι αρμόδια. Όταν τα κριτήρια εγκρίνονται από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε κοινή πιστοποίηση, δηλ. στην **Ευρωπαϊκή Σφραγίδα Προστασίας των Δεδομένων**. Η πιστοποίηση δια-
φέρει για μέγιστη περίοδο 3 ετών, ενώ η διαπίστευση των φορέων, για μέγιστη περίοδο 5 ετών (άρθρο 43 (4)). Πάντως, η πιστοποίηση δεν περιλαμβάνει την ευθύνη του υπευ-
θυνου ή του εκτελούντος την επεξεργασία για συμμόρφωση προς τον Κανονισμό και δεν θύγει τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των Εποπτικών Αρχών. Το ελλη-
νικό σχέδιο νόμου προβλέπει ότι η πιστοποίηση θα πραγματοποιείται από το Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης ΑΕ με βάση το ανώτερο πρότυπο EN-ISO/IEC 17065/12 και συμπληρωματικές απαιτήσεις και κριτήρια που θα θέσει η Αρχή.

Γ.8. Διαβίβαση στο εξωτερικό

Αναμφισβήτητο ένα από τα δυσκολότερα και περισσότερο «τεχνικά» ζητήματα του Κανονισμού, που αφορούν των ορίων και του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, αλλά και της διαδόσεως των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των βασικών θεμελιωδών ελευθεριών μέσα του διεθνούς εμπορικού δικαίου, αποτελεί η διαβίβαση. Κατ'αρχήν πρέπει να τονίσουμε ότι όταν ο Κανονισμός αναφέρεται στον όρο «**διαβίβαση**», εννοεί την διαβίβαση δεδομένων εκτός ΕΕ σε τρίτες χώρες, ή διεθνείς οργανισμούς, δεδομένου ότι οι διαδωνοπρακτές, ποσ εντός ΕΕ επιτηρούνται ήδη από το προϋπάρχον καθεστώς της Οδηγίας 95/46. Η βασική αρχή που γίνεται την διαβίβαση, η οποία προβλέπεται από τον Κανονισμό κυρίως στα άρθρα 4 εδ. 20, 28 παρ. 6 - 8, 31 παρ. 2 57, 93 παρ. 2 και κυρίως 44 - 50⁽³⁰⁾ και στέλνεται στις αποδοχές σφραγής 81, 101 - 116, είναι η προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων. Με άλλα λόγια, τα δικαιώματα των υποκειμένων δεν πρέπει να υπονομεύονται κατά την διαβίβαση ή εντ' ευκαρία αυτής.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ, από την άλλη πλευρά αρχή, αναφερόμαστε ότι η διαβίβαση θεολογικών προσωπικών χαρακτηριστήρια προς τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό, μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό τρεις κατά βάση τρόπους:

Η Εξισορρόπηση των Επιδράσεων της Επιτροπής

Η Επιτροπή επιβεβαιώνει επίσης ότι η Επιτροπή έχει αποφασίσει ότι διασφαλιστεί επαρκές επίπεδο προστασίας από την τρίτη χώρα, από έδαφος ή από έναν εν λόγω διεθνή οργανισμό. Για μια τέτοια διαβίβαση δεν απαιτείται ειδική άδεια (1). Κατά την εκτίμηση της επάρκειας του επιπέδου προστασίας, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη ιδίως τα ακόλουθα στοιχεία: το κράτος δικαίου στην τρίτη χώρα, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, την γενική και τομεακή νομιμότητα, ιδίως όσον αφορά στην δημόσια ασφάλεια, στην άμυνα, την εθνική ασφάλεια, το ποινικό δίκαιο, την δυνατότητα πρόσβασης των Δημοσίων Αρχών σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, την ύπαρξη και ουσιαστική λειτουργία Εποπτικών Αρχών στον τομέα των προσωπικών δεδομένων, τις διεθνείς δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η τρίτη χώρα ή ο διεθνής οργανισμός από τις οποίες απορρέουν νομικά δεσμευτικές υποχρεώσεις στον τομέα αυτόν, και άλλους παράγοντες. Η Επιτροπή, αφού εκτίμησε όλους τους ανωτέρω παράγοντες που προβλέπονται αναλυτικά στο άρθρο 45 αρ. 2, εκδίδει απόφαση επάρκειας, μέσω εκτελεστικής πράξης, η οποία βεβαιώνει ότι στην υπό κρίση χώρα ή διεθνή οργανισμό, εξασφαλίζεται επαρκές επίπεδο προστασίας. Η πράξη αυτή προβλέπει και μηχανισμό περιοδικής επανεξέτασης, ώστε η Επιτροπή να μπορεί να

παρακολουθεί σε συνεχή βάση εξελίξεις στην τρίτη χώρα, που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την επάρκεια της προστασίας. Εάν πράγματι διαπιστώσει ότι μεσοδάρθισαν γεγονότα που δεν διασφαλίζουν μια την επάρκεια προστασίας των προστασιακών δεδομένων, ξεκινά διαβουλεύσεις με την τρίτη χώρα ή τον διεθνή οργανισμό, για την επανορθωση της καταστάσεως. Στην περίπτωση αυτή, προηγούμενες διαβιβάσεις που είχαν χώρα σε καθεστώς επάρκεια δεν θίγονται, καθόσον η αλλαγή της απόφασης της Επιτροπής δεν έχει αναδρομικό αποτέλεσμα. Ομοίως, αποφάσεις της Επιτροπής που είχαν εκδοθεί βάσει του άρθρου 25 παρ. 6 της Οδηγίας 95/46 παραμένουν σε ισχύ, ως μεταβατικό δικαίο, έως ότου τροποποιηθούν, αντικατασταθούν ή καταργηθούν με απόφαση της Επιτροπής που θα εκδοθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 45 του Κανονισμού.

Οι αποφάσεις επιρροής της Επιτροπής, δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Απόφαση επιρροής έχει εκδοθεί για την Ελβετία, την Αργεντινή, τις νήσους Guernsey, Man, Jersey, Feroes, Ανδόρρα, το Ιαπωνία, την Ουρουγουάη, την Νέα Ζηλανδία, τον Καναδά. Η πιο γνωστή όμως απόφαση επιρροής είναι η **Αομιά Πρωτοσία της Ιδιωτικής Ζωής**, γνωστή ως **Privacy Shield** μεταξύ ΗΠΑ και ΕΕ⁽⁴⁰⁾ που αντικατέστησε τις αρχές του ασφαδούς λιμένα για την προστασία της ιδιωτικής ζωής (**Safe Harbor**)⁽⁴¹⁾ του Υπουργείου Εμπορίου των ΗΠΑ.

Γ.8.2. Με κατάλληλες εγγραφές

[illegible]

Γ.8.3. Με δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες⁽⁴⁴⁾

1.6.3. με θεμελιωδώς κανόνες, είναι συμβατικοί κανόνες μεταξύ εταιριών του ιδίου ομίλου, δηλ. ένα είδος πολυμερούς σύμβασης, κανονιστικού περιεχομένου, που ρυθμίζει τον τρόπο διαβίβασης των προσωνυμικών δεδομένων, ο οποίο πρέπει να εφαρμόζεται μεταξύ των εταιριών του ίδιου ομίλου, εκτός ΕΕ, πα-

(41) Η Αριστεία Προστασίας της Ιθαγένειας Ζωνή ΕΕ-ΗΠΑ αναγνωρίστηκε ως διασφαλιζόμενη επιτακτική προτεραιότητα με την Εγκύκλιση Απόφαση ΕΕ 2016/6125 της Επιτροπής της 12ης Ιουλίου 2016 επί του αιτήματος από τον αριθμό C (2016) 4176 και δηλώθηκε στην Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής από τον αριθμό C (2016) 4176 και δηλώθηκε στην Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής 1207 της 1-8-2016. Προέκυψε για τον/τις αιτούντα/ες απόφαση 112 σχετικά με το/τα εν λόγω/ες άτομα/α, καθώς και προληπτική γνώση από αμερικανικό δικαστήριο και μόνον/ες διόικητο/ες. Η απόφαση καταρτίστηκε, καθώς και αναρτήθηκε υπό το υποσέλιδο B 9, 1, και υποσημειώση 41.

(42) Απόφαση 2000/520/ΕΚ αριθμός ασφαλισής λιμένα.

(43) ΣΥΝΕΠΙΓΓΗ ΚΑΙ Π Γνωμοδότηση 4/16 της Ομάδας του άρθρου 29

(39) Στην Οδὴν 95/46 το ζήτημα πύθμιζαν τα άρθρα 9, 25-26 και οι αιτιολογικές σκέψεις 56 - 61.
(40) Όχι η ΑΠΔΛΥ(1)

πράχοντας, επαρκείς εγγυήσεις, για μη υπονόμηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων των προστατικών δεδομένων. Έχουν ως νομική βάση τα άρθρα 26 παρ. 2 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, το άρθρο 9 παρ. 2στ' του Ν. 2472/97 και το άρθρο 47 του Κανονισμού. Διαμορφώθηκαν κυρίως από την Ομάδα του άρθρου 29 ως εναλλακτική, στην διμερή σύμβαση μεταξύ εταιριών. Οι δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες (BCRS) εγκρίνονται από την αρμόδια Εποπτική Αρχή σύμφωνα με τον μηχανισμό (Γ'9), υπό τον όρο ότι είναι νομικά δεσμευτικοί μεταξύ των εταιριών του ίδιου ομίλου και των υπαλλήλων τους, απονέμουν ρητώς εκτελεστά δικαιώματα στα υποκείμενα των δεδομένων και πληρούν το ελάχιστο παρεχόμενο που θέτει ο Κανονισμός στην παρ. 2 του άρθρου 47.

Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, θα πρέπει να διευκρινίζουν την δομή του σμύλου, τις διαβιβάσεις, και τις κατηγορίες δεδομένων που διαβιβάζονται, τη νομικά δεσμευτική φύση τους τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά, την εφαρμογή των γενικών αρχών προστασίας, ιδίως των περιορισμών αποθήκευσης, την ποιότητα των δεδομένων, την προστασία των δεδομένων ήδη από τον σχεδιασμό κι εξοπλισμό, τον τρόπο επεξεργασίας των ειδικών κατηγοριών δεδομένων, τα μέτρα διαφύλαξης, τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων, την αποδοχή ευθύνης για τυχόν παραβιάσεις, τον τρόπο παροχής ενημέρωσης σχετικά με τους δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες, τα καθήκοντα κάθε υπευθύνου προστασίας (DPO), τις διαδικασίες καταγγελίας, τους μηχανισμούς κάθε υπευθύνου προστασίας (DPO), τις διαδικασίες ομολούσ συνεργασίας και αναφοράς με τις Εποπτικές Αρχές, την κατάλληλη εκπαίδευση του προσωπικού και γενικά, ένα πλαίσιο πυθλίσεων, που αντανακλούν όλο σ' αυτή την περίπτωση, την λογική και τους μηχανισμούς του γενικού κανονισμού (49) και της Αρχής βάσει του άρθρου 26 παρ. 2 της οδηγίας 95/46 παραμένουν σε ισχύ έως ότου τροποποιηθούν, αντικατασταθούν ή καταργηθούν, εάν απαιτείται, από την εν λόγω Εποπτική Αρχή.

1.3.4. Διαβιβάζονται που δεν επιτρέπονται από το δικαιο τής Ένωσης
Κάθε απόφαση δικαιοτρίβου και κάθε απόφαση Διοικητικής Αρχής τρίτης χώρας που αταρτά από υπεύθυνο επεξεργασίας ή εκτελούντα την επεξεργασία να διαβιβάζει ή να κοινοποιήσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, μπορεί να αναγνωρισθεί ή να είναι εκτελεστή καθ' οιονδήποτε τρόπο, μόνον εάν βασίζεται σε διεθνή συμφωνία, όπως συμφωνία αμοιβαίας δικαιοτικής συνδρομής, που ισχύει μετάξ της αιτούσας τρίτης χώρας και τής Ένωσης ή κράτους μέλους.

[illegible]

Γ.8.5. Παρεκκλίσεις για ειδικές καταστάσεις

1.8.5. Προβλήματα για εναρμόνιση διαβίβασης και για εξαιρετικές καταστάσεις, όπου δεν υπάρχει απόφαση επίδικειας, ούτε επαρκείς εγγυήσεις, ούτε δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες, πλην όμως η διαβίβαση κρίνεται από τις καταστάσεις απολύτως απαραίτητη, Πρόκειται κυρίως για καταστάσεις ανάγκης, όπου διακρίνονται ζωτικά συμφέροντα των υποκειμένων των δεδομένων ή υπάρχουν λόγοι δημόσιας συμφέροντος, το υποκείμενο των δεδομένων έχει συγκαταθεί από την προηγούμενης ενημερώθηκε για τους πιθανούς κινδύνους της διαβίβασης, η διαβίβαση δεν είναι επαναλαμβανόμενη ούτε γενικευμένη, αφορά μόνο περιορισμένο αριθμό υποκειμένων και περιορισμένες κατηγορίες δεδομένων και ο υπεύθυνος για την επεξεργασία ενημερώνει τόσο την Εποπτική Αρχή όσο και το υποκείμενο των δεδομένων και καταγράφει την επεξεργασία, την εκκίνηση και το υποκείμενο των δεδομένων και καταγράφει την επεξεργασία των δεδομένων και τις εγγυήσεις του στο μητρώο καταγραφής των επεξεργασιών των δεδομένων (βλ. άρθρο 49). Το κενό των διαβίβασεων κλείνει με την διάταξη του άρθρου 50, η οποία αποτρέπει ευχολόγιο διεθνούς συνεργασίας μεταξύ της Εποπτικής και των Εποπτικών Αρχών για την ανάπτυξη και επέκταση μηχανισμών προστασίας.

Γ.9. Συνεργασία και Συνεκτικότητα

Γ.9.1. Ανεξάρτητες Εποπτικές Αρχές

1.5.1. **Ανεξάρτητες Επιτροπές Αρχών**
Τα άρθρα 51 - 59 ισχύουν Εποπτικές Αρχές ως Ανεξάρτητες Δημόσιες Αρχές, προβαίνουν τις βασικές συμβουλευτικές, αδειοδοτικές και εν γένει διοικητικές αρμοδιότητες, καθήκοντα και εξουσίες, την σύνθεσή τους, τονίζοντας, τα καθέτως ανεξαρτησία, το οποίο πρέπει να διασφαλίζεται από τα Κοράτ Μέλη, του οποίου χάρουν τόσο οι Αρχές όσο και τα μέλη τους. Ουσιαστικά επανιδρύουν τις αρχές, προστάτουν προσωπικών δεδομένων, αναεώνοντας τις αρμοδιότητες τους, δεδομένου ότι οι εθνικοί νόμοι που θεσπίστηκαν ως μεταφορά της Οδηγίας 94/46, όπως και ο ελληνικός, θα καταργηθούν.

«Επικρατής» Εποπτική Αρχή, ενώ στο πεδίο των εξουσιών του άρθρου 58 παρ. 1, σημειωτικές είναι οι περιπτώσεις τών εδαφίων Γ) που παρέχουν την δυνατότητα στην Εποπτική Αρχή να διατάξει ακόμα και διαγραφή δεδομένων, η οποία αποτελεί ιδιαίτερα βαρεία ποινή, που μπορεί να οδηγήσει ακόμα και σε κλείσιμο επιχείρησης, ή περίπτωση Η) που προβλέπει απόσυρση της πιστοποίησης και τη περαιτέρω οργάνη, η περίπτωση Ιη) που προβλέπει ανώδυνη υποβολή στοιχείων υ- τοκεφάλαια. Τέλος, η παράγραφος 6 του άρθρου 58 ορίζει ότι κάθε πρώτος, μέσος (β) επιβολή διοικητικών προστίμων, που θα εκδόσουμε αναλυτικά στο επόμενο υ- τοκεφάλαιο. Τέλος, η παράγραφος 6 του άρθρου 58 ορίζει ότι κάθε πρώτος, μέσος και προβάλλεται για νομικό ότι η Εποπτική Αρχή μπορεί να έχει πρόσθετες εξουσίες και αρμοδιότητες σε σχέση με αυτές που της αποδίδει ο Κανονισμός. Αναμένεται λοιπόν η προσαρμογή του ΈΔΝ για νομιμότητα επί αυτού του πεδίου. Σημειώνεται τέλος ό- τι κάθε Εποπτική Αρχή καταγράφει επίσης έκθεση δραστηριοτήτων η οποία θα είναι διαθέσιμη στο κοινό, την Επιτροπή και το Συμβούλιο Προστασίας τών Δεδομένων.

Γ.9.2. Μηχανισμός Συνεκτικότητας

1.5.4. **Μηχανισμός συνέπειας**
Παρά το ότι τα άρθρα 60 - 67 προβλέπουν αναλυτικά την λειτουργία του μηχανισμού συνέπειας (consistency mechanism), ωστόσο ο μηχανισμός αυτός εκκινεί από την διάταξη του άρθρου 56, η οποία κρίνεται κομβικής σημασίας, ώστε να αναληφθεί πλήρως ο αναντίωστος τον εν λόγω μηχανισμό, σε συνδυασμό με τις προαναφερθείσες διατάξεις των άρθρων 60, 63 και 68. Εκκινώντας από την μέγιστη του άρθρου 56, και με δεδομένο ότι κάθε Εποπτική Αρχή είναι αρμόδια να εκτελεί τα καθήκοντα και να ασκεί τις εξουσίες της στο έδαφος του κράτους μέλους της, θα εξετάσουμε τι συμβαίνει κατά την άσκηση **διασυνοριακών πράξεων επεξεργασίας**.

Στην περίπτωση διασυνοριακών πράξεων, περίπτωση που θα είναι ο κανόνας επί μεγάλων ομίλων επιχειρήσεων, η Εποπτική Αρχή της κύριας εγκατάστασης ή της μόνης εγκατάστασης του υπευθύνου ή εκτελούντος την επεξεργασία, είναι αρμόδια να ενεργεί ως «επικεφαλής Εποπτική Αρχή». Υπενθυμίζεται ότι ο ορισμός της κύριας εγκατάστασης δίδεται στο άρθρο 4 εδ. 16 του Κανονισμού και ζητείται όμως ότι, υπό το πνεύμα του Κανονισμού, ως κεντρική διοίκηση του οργανισμού και τόπος όπου λαμβάνονται και υλοποιούνται οι αποφάσεις αναφορικά με τον καθορισμό του σκοπού και των μέσων της επεξεργασίας των δεδομένων. Το σημείο αρμόδια για την εξέταση υποβληθείσας καταγγελίας ή για την αντιμετώπιση ενδεχόμενης παραβίασης, εάν το αντικείμενο αφορά μόνον εγκατάσταση στο οποίο κράτος μέλος ή επιτρέπει ουσιαστικά τα δικαιώματα των υποκειμένων μόνο στο οικείο κράτος μέλος.

Στην περίπτωση αυτή, η Εποπτική Αρχή ενημερώνει την επικεφαλής Εποπτική Αρχή χωρίς καθυστέρηση, και η επικεφαλής Εποπτική Αρχή οφείλει εντός τριών (3) εβδομάδων από την ενημέρωσή αυτή, να αποφασίσει εάν θα επιληφθεί της υπόθεσής της ή όχι. Καταρχήν θα εξετάσει εάν πράγματι υπάρχει εγκατάσταση ή όχι, της Αρχής που την ενημέρωσε. Εάν αποφασίσει να επιληφθεί της υποθέσεως, επιπλέον, η Εποπτική Αρχή που ενημερώθηκε, μπορεί στο άρθρο 60. Σε κάθε περίπτωση, η Εποπτική Αρχή που ενημερώθηκε, μπορεί να υποβάλει **ογδόο απόφαση** στην επικεφαλής Αρχή όπως και ενστάσεις. Εάν αποφασίσει να μην επιληφθεί της υποθέσεως, τότε κρατεί την υπόθεση και αποφασίζει η Εποπτική Αρχή που ενημέρωσε την επικεφαλής Εποπτική Αρχή. Ωστόσο, η επικεφαλής Εποπτική Αρχή είναι ο μοναδικός συνολητής του υπευθύνου ή εκτελούντος την επεξεργασία για την διασυνοριακή πράξη επεξεργασίας του εν λόγω υπευθύνου ή εκτελούντος (one stop shop principle).⁽⁴⁶⁾

Με τον μηχανισμό συνεκτικότητας, ο οποίος τονίζουμε και πάλι ότι αφορά στις διασυνοριακές πράξεις δεδομένων, ο Ευρωπαϊκός νομοθέτης ουσιαστικά συνομολογεί ότι δεν επέτυχε μέσω του Κανονισμού την ενσφύμιση των νομοθεσιών περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Σε απάντησή της αδυναμίας περί μόνωσης, έρχεται ο μηχανισμός συνεκτικότητας, ο οποίος προσπαθεί να συντονίσει την λειτουργία των Εποπτικών Αρχών και ουσιαστικά να επιτύχει **συνεκτικό τρόπο** επίλυσης των διαφορών με συνάντηση μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων Αρχών και μάλιστα μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα δύο (2) έως τριών (3) εβδομάδων, για προφανείς, σκοπούς ασφαλείας δικαίου και αποφυγής forum shopping, δηλ. επιλογής Επικεφαλής Αρχής για τα δεδομένα με το ευνοϊκότερο καθεστώς, η δε ομάδα του άρθρου 29 πηώς διευκρινίζει ότι το forum shopping απαγορεύεται.⁽⁴⁷⁾

Σε κάθε περίπτωση διαφωνίας (ενστάσεων) μεταξύ των Εποπτικών Αρχών, ή λήστα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Δεδομένων, το ζήτημα παραπέμπεται και επι-κανονισμός προβλέπει επίσης (άρθρο 66) και επείγουσα διαδικασία με προσωρι-νές λύσεις. Το Συμβούλιο όμως εκδίδει γνώμη υποχρεωτικά σε κάθε περίπτωση

(46) Βλ. και άρθρο 26 (1) σε συνδυασμό με αιτιολογική σκέψη 79.
(47) WP29 244 rev.01/13-12-2016/5-4-2017 βλ. αναλυτικά στην σελ. 8.

που μια Εποπτική Αρχή προτίθεται να θεσπίσει κατάλογο επεξεργασίας που υπο-κεντά σε μέγλη εκκίνησης αντικτύπου, κώδικα δεοντολογίας, κριτηρίων για δια-πίστευση, ή τυποποιημένες ρίγες προστασίας ή να προβεί σε έγκριση συμβα-τικών ρητρών και έγκριση δεσμευτικών εταιρικών κανόνων.

Πάντως, ενώ με την πρώτη ματιά μπορεί να μοιάζει προφανές το ποια είναι η ε-πικεφαλής Αρχή, το ζήτημα είναι αρκετά τεχνικό και μπορεί ακόμα και αν υπάρχει πολυλόγο στην πράξη σε ορισκές περιπτώσεις,⁽⁴⁸⁾ καθώς ακόμα και αν υπάρχει κύρια εγκατάσταση, για παράδειγμα στην Γαλλία, δύναται η επεξεργασία να επι-πράξει **σημαντικά** τα υποκείμενα των δεδομένων π.χ. στην Ρουμανία. Η επεξε-ργασία αυτή απενός θα συνιστά διασυνοριακή επεξεργασία, ανεξάρτου εγείρει το ζήτημα του ποια θα είναι η επικεφαλής Εποπτική Αρχή σε περίπτωση παραβί-ας, ιδίως εάν η παραβίαση συμβαίνει στην Ρουμανία. Άλλη περίπτωση, όταν μια π.χ. Τράπεζα, έχει κεντρικά γραφεία στην Φρανκφούρτη και όλες οι τραπεζικές επεξεργασίες οργανώνονται από εκεί, ωστόσο το τμήμα ασφαλείας εδράζεται στην Βιέννη. Στην περίπτωση αυτή, η αυστριακή Εποπτική Αρχή θα είναι η επικε-φαλής Αρχή για τις επεξεργασίες προσωπικών δεδομένων αναφορικά με ασφα-λειατικούς σκοπούς, και η γερμανική Αρχή θα είναι η επικεφαλής Αρχή για τις ε-πεξεργασίες προσωπικών δεδομένων αναφορικά με τους τραπεζικούς σκοπούς. Τονίζεται ότι ο Κανονισμός δεν ορίζει τι σημαίνει «σημαντικά», ωστόσο θέλει να αποκαλεί την περίπτωση που η πιο σημαντική επίδραση θα συνιστά διασυνορια-κή επεξεργασία. Ακόμα περιραιοτικότερη είναι η περίπτωση που ο υπεύθυνος, για την επεξεργασία έχει θυγατρικές εγκαταστάσεις σε πολλές χώρες της Ευρώπης, αλλά καθόλου κεντρική διοίκηση εντός ΕΕ και καμία απόφαση επεξεργασίας δεν λαμβάνεται εντός Ευρώπης. Ήδη η Ομάδα του άρθρου 29 έχει εκδώσει κατευθυ-ντήριες γραμμές⁽⁴⁹⁾ (13-12-2016), τις οποίες επικαιροποίησε την 5-4-2017. Αναμέ-νεται όμως, τα ζητήματα κυρίως της αναγνώρισης του ποια είναι η «επικεφαλής» Εποπτική Αρχή, να προκαλέσουν την δημιουργία νομολογίας.

Κλείνοντας το κεφάλαιο αυτό, διευκρινίζουμε και πάλι ότι επεξεργασίες δεδο-μένων που λαμβάνουν χώρα μόνο σε τοπικό επίπεδο, δεν εμπίπτουν στον μηχανισμό συνεργασίας και συνεκτικότητας του Κανονισμού. Εμπίπτουν στην αυτο-κλειστή αρμοδιότητα των τοπικών Εποπτικών Αρχών, ενώ οι υπόλοιπες Εποπι-κές Αρχές θα σεβαστούν την αρμοδιότητα της κάθε τοπικής Αρχής και επιλαμβά-νεται των υποθέσεων της σε τοπικό επίπεδο. Ομοίως, επεξεργασίες δεδομένων που διεξάγονται από Δημόσιους Οργανισμούς, εμπίπτουν και αυτές στην αρμο-διότητα της τοπικής Εποπτικής Αρχής και ομοίως, επεξεργασίες και συνεκτικότητας της θα επιλυθεί σε τοπική βάση. Ο μηχανισμός συνεργασίας και συνεκτικότητας που θεσπίζεται ο Κανονισμός εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση που ένας υπεύ-θυνος επεξεργασίας έχει εγκατάσταση ή εγκαταστάσεις σε διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ. Εάν μια εταιρεία δεν έχει εγκατάσταση εντός ΕΕ, η παρούσα αντιπροσω-πού της σε κάποιο κράτος μέλος της ΕΕ δεν προκαλεί από μόνη της την εκκίνηση του συστήματος one stop shop. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι υπεύθυνοι επεξεργα-σίας, χωρίς καμία εγκατάσταση στην ΕΕ, θα πρέπει να συνεργάζονται με τις Επο-πτικές Αρχές κάθε κράτους μέλους στο οποίο δραστηριοποιούνται, μέσω του το-πικού τους αντιπροσώπου.

(48) WP29 244 rev.01/13-12-2016/5-4-2017 βλ. αναλυτικά στην σελ. 8 «...there will be borderline and complex situations where it is difficult to identify the main establishment or to determine where decisions about data processing are taken...»
(49) WP29 244 rev.01/13-12-2016/5-4-2017 βλ. αναλυτικά στην σελ. 4 το test του «substantial effect» δηλ. της σημαντικής επίδρασης στα δικαιώματα των υποκειμένων σε συνδυασμό με αιτιολογική σκέψη 135 και 36.

μος, ώστε να λειτουργούν αποτελεσματικά (effective), αναλογικά (proportionate) και απεργητικά (dissuasive).⁽⁵⁵²⁾ Μεμονωμένες ή συμπληρωματικές παραβάσεις που θα εξετάζονταν μεμονωμένα, από την άλλη πλευρά, η επιβολή του προστίμου δεν λείπει και την ζημία που εν τέρει θα υποστεί το υποκείμενο ανάμεσα στην πράξη ή παρά-
 Τελευταίως ο Κανονισμός προβλέπει αναλογικά τις γενικές αρχές επιβολής των

πληρωμάτων, τόσο τον βαθμό συνεργασίας με την Αρχή, όσο και τον τρόπο με τον ο-
 έχει εκδώσει αναλυτικές κατευθυντήριες οδηγίες με λεπτομερέστερη ανάλυση
 του άρθρου 83 παρ. 2⁽⁵⁵³⁾ και των διαρθρωτικών ενεργειών του άρθρου 58 παρ. 2.,
 ενώ αναμένονται κατευθυντήριες γραμμές και από το Συμβούλιο Προστασίας Δε-
 νοποιημένη προσέγγιση στο ζήτημα των προστίμων, με αποτέλεσμα να αναμενεται
 ιδίως μετά την πρώτη έκδοση της Επιτροπής στις 25-5-2020 και έπειτα κάθε τέσ-
 σερα χρόνια (άρθρο 97).

Τέλος, ο Κανονισμός αφήνει το παράθυρο ανοιχτό για τον εθνικό νομοθέτη, α-
 πιδόλονται και σε Δημόσιες Αρχές ή Φορείς που έχουν αυταρξία σε κράτος μέ-
 λων, αρκεί να υπόκεινται στις δεσμευτικές δικονομικές εγγυήσεις ποινικών ευθυ-
 καιο της Ένωσης και του οικείου κράτους μέλους, συμπεριλαμβανομένης της α-
 διαδικασίας.

Ο Έλληνας νομοθέτης, στο σχεδίο νόμου εμφανίζεται ιδιαίτερα τολμηρός, κα-
 τ'εξουσιοδοτείται ότι τα πρόστιμα του άρθρου 83 του Κανονισμού μπορούν να ε-
 προβλέπεται και ποινικές κυρώσεις, από φυλάκιση ως κάθειρξη και χρηματικό πρόσ-
 τίμο από 10.000€ έως 300.000€ αναλόγως των επιβαρυντικών περιστάσεων ε-
 νικού νόμου.

Γ.10.5. Διορθωτικές ενέργειες

Επιπλέον, ο Κανονισμός προβλέπει και διορθωτικές ενέργειες (άρθρο 58
 παρ. 2 εδ. α-γ), όπως προσδιορίστη, επιτήρηση, εντολή για συμμόρφωση, εντολή
 εντολή για ανακοίνωση της παραβίασης, προσφώνο ή οριστικό περιορισμό της
 επεξεργασίας, εντολή διακοπής ή διαγραφή προσωπικών δεδομένων, ανα-
 με τα ανωτέρω πρόστιμα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. Πηγές

Η μελέτη αυτή βασίστηκε στο κείμενο του Κανονισμού 2016/679 (27-4-2016),
 (552) Βλ. και αρμοδία σελίδα 148.
 (553) WP 253/3-10-2017, Guidelines on the application and setting of administrative fines for the
 purposes of the Regulation 2016/679.

της αρμοδίας του σκέλους, το κείμενο της Οδηγίας 95/46/ΕΚ και τις αρμοδι-
 κές της σκέλης, την Εκτελεστική Απόφαση (ΕΕ) 2016/50 της 12-7-2016 (L 207/1-
 8-2016) για την αστάθεια προστασίας της ιδιωτικής ζωής, την ως σήματα νομολο-
 γία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, κυρίως τις πιο πρόσφατες αποφάσεις C 582/
 14 Breyer v. Bundesrepublik Deutschland, C-230/14 Weimann s.r.o. v. Nemzeti A-
 datvédelmi és Információs Zsábadásig Hatóság και C-362/14 Maximilian Schrems v.
 Data Protection Commissioner, την νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Av-
 θρωπών δικαιωμάτων, κυρίως Peck, Hainford, Barbusescu, τις αποφάσεις και
 γνωμοδότησεις της ελληνικής ΑΔΤΔΠΚ και τις κατευθυντήριες οδηγίες της Ομά-
 δας του άρθρου 29 με αριθμούς 242/ rev. 01/13-12-2016/5-4-2017, 243 rev. 01/13-
 12-2016/5-4-2017, 244 rev. 01/13-12-2016/5-4-2017, 248 rev. 01/14-4-2017/4-10-
 2017, 249/8-6-2017, 250/3-10-2017, 251/3-10-2017, 253/3-10-2017, 259/28-11-
 2017, και 260. Επιπλέον στον Ν. 2472/97, όπως τροποποιημένος ισχύει ως σήμε-
 2017, και 260. Επιπλέον στον Ν. 3471/06 (μεταφορά Οδηγίας 2002/58), τον Ν. 2514/97 κύρω-
 σης συμφωνίας Schengen, τον Ν. 3861/10 (Διαύγεια), τον 3917/11 (Οδηγία
 2006/24 data retention directive), τον Ν. 3979/11 (ηλεκτρονική διακυβέρνηση) και
 το εθνικό σχέδιο νόμου, του οποίου η διαβούλευση έληξε στις 10-3-2018.

Β. Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Δεξανδρονόμου - Αυγητίδου Ευγ., Προσωπικά Δεδομένα - η νομική πύ-
 λω της ηλεκτρονικής επεξεργασίας τους, 2007.

Ανθίου Κ., Το δικαίωμα πληροφορικού αυτοκαθορισμού του ατόμου ως έκ-
 φραση του δικαιώματος της προσωπικότητας, Κριτική 1998/1, σελ. 155 επ.

Αρβανιτίδης Β., Η προστασία των στοιχείων προσωπικού χαρακτήρα από την
 αθέμιτη επεξεργασία τους με ηλεκτρονικό υπολογιστή, 1997.

Αρμυρίδης Π. - Σωτηρόπουλος Β., Προσωπικά Δεδομένα. Εμπειρία Ν. 2472/
 97, 2005, οι ίδιοι, Προσωπικά Δεδομένα Εμπειρία και άρθρο, οι τροποποιήσεις
 του Ν. 2472/97 από τους Ν. 3471/06 και 3625/07 (2008).

Αυγουστίνιδης Μ., Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπι-
 κών δεδομένων, ΔΤΑ 11/01, σελ. 673 επ.

Βουτσάκης Β., Το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή - Υποκειμενικές και αντικειμενι-
 κές πτυχές, σε Σαββάκη Χρ. κ.λπ., Νέες τεχνολογίες και συνταγματικά δικαιώμα-
 τα, Δίκαιο και Κονωνία στον 21ο αιώνα, 2004, σελ. 87 επ.

Γεωργιάδης Χρ., Τα προσωπικά δεδομένα και οι νέες προκλήσεις, ΔΙΜΕΕ 2010,
 σελ. 42 επ.

Γεροντάς Α., Η ηλεκτρονική επεξεργασία των προσωπικών πληροφοριών (ο
 γενικός ομοσπονδιακός νόμος για την προστασία του πολίτη από την αυτο-
 ματη επεξεργασία των προσωπικών πληροφοριών) Το Σ1989, σελ. 58 επ.

Γεροντάς Α., Το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των πληροφοριών. Μια νέα πρό-
 κληση, ΔΔΙΚ 1990, σελ. 22 επ.

Γεροντάς Α., Το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των πληροφοριών. Υπερβολή ή α-
 ναγκαιότητα; Το Σ 1997, σελ. 849 επ.

Γεροντάς Α., Η ηλεκτρονική επεξεργασία των πληροφοριών και η προστασία
 των θεμελιωδών δικαιωμάτων σύμφωνα με τη νομολογία του ομοσπονδιακού συ-
 νταγματικού δικαστηρίου της Δ. Γερμανίας (BVerfG 65, 1) ΕΛΛΑΔΗ 1989, σελ. 508
 επ.

Γιαννιπούλου Γ., Προστασία Προσωπικών Δεδομένων και διασυνοριακή ροή
 πληροφοριών, ΔΤΑ 11/01, σελ. 733 επ.

Δόνος Π., Η συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος προστασίας του πο-
 λίτη από την επεξεργασία των προσωπικών του δεδομένων και της αντίστοιχης

Ανεξάρτητης Αρχής, σε Γ. Παπαδημητρίου (επιμ.) Αναθεώρηση του Συντάγματος και εκσυγχρονισμός των θεσμών, 2000, σελ. 107 επ.

Δόνος Π., Μήτρου Α., Μπίττερον Φ., Παπακωνσταντίνου Ε., Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και η επαύξηση της προστασίας των δικαιωμάτων, 2002.

Ζωγράφου Πωλός Δ., Η προσπάθεια καταπολέμησης της αδήλωσης εργασίας στις ευθιές του Ν. 3996/11 για την ηλεκτρονική επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ΕΕΔ τ. 71, 2012, 573 - 582.

Ζωγράφου Πωλός Δ., Εργασία κατ' οίκον - Τηλεργασία: Ενωσιολογικές διακρίσεις και όψεις προστασίας (ελληνικό, Συγκριτικό δίκαιο) Εισήγηση στο 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Δικαίου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΛΕΚΑ) με θέμα: Η διάσταση της επιχείρησης σε ΕΛΕΚΑ, Η διάσταση της επιχείρησης (2008) σελ. 139 - 210.

Θεοδόσης Γ., Βασικές αρχές προστασίας των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων, ΔΕΕ 2006, σελ. 592 επ.

Ηλιοπούλου - Σπράγγα, Ι., Η τριτενέργεια των ατομικών και των κοινωνικών δικαιωμάτων του Συντάγματος του 1975, 1990.

Ηγλεζάκης Ι., Εσωτερική αγορά και προστασία δεδομένων, ΕπιστΔΣΘ Επ 1994, σελ. 171 επ.

Ηγλεζάκης Ι., Επιτήρηση και Παρακολούθηση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών στο χώρο εργασίας - με αφορμή την υπ' αριθμ. 61/04 απόφαση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Δι ΜΕΕ 2005 σελ. 55 επ.

Κάισης, Α.Γ./Παρασκευάσιου ΝΑΜ, Προστασία Προσωπικών Δεδομένων, 2001.

Καράκωστας Ι., Το δικαίο της προσωπικότητας, 2012.

Καραμάνος Α., Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (Ν. 2472/97) ΔΤΑ 3/99, 577 επ.

Κουήτης Δ. Πονικό Δίκαιο και Internet, 1999.

Κουκουβίνος Α. - Σουσιούλη Α., Η επιδίωξη της μικροηλεκτρονικής στις εργασιακές σχέσεις, ΕΕΡΥΔ 1999, 529 επ. και 576 επ.

Κουτουρμάδης Ακ., Η ροή πληροφοριών στις αστικές έννοιες σχέσεις - το παράδειγμα της ex lege αξίωσης παροχής τους, 1998.

Κραβαρίτου - Μαντακη Γ., Η προστασία των εργαζομένων ενόψει της χρησιμοποίησης της νέας ηλεκτρονικής τεχνολογίας από τις ελληνικές επιχειρήσεις, Επιστημονική Επιθεώρηση ΔΣΘ 1982, 235 επ.

Κριστάκη Σ., Η αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων. Η δομή και λειτουργία της στην Ελλάδα και στην Ελλάδα, ΔΤΑ 3/99 555 επ.

Κοντιδής Ξ., Σπυριδούλης Φ., Τσουκαλάς Κ., Δημοκρατία, Σύσταση, Ευρωπαϊκή στην εποχή της κρίσης, Μελέτες στην μνήμη Δ. Θ. Τσίτρου, εκδ. Σαββάλας, 2012.

Λουκέρης Γ., Εναρμόνιση του δικαίου προστασίας του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην ευρωπαϊκή ένωση, ΝοΒ 1997 σελ. 547 επ.

Μαυρίδης Κ., Το συνταγματικό δικαίωμα του ιδιωτικού βίου, 1982.

Μαυρομυστακού Η. - Τζέμος Β., Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές - Εθνικές Επιτροπές, ΕΑΔΑΔ 2007, σελ. 537 επ.

Μαυρούκου Ε., Προστασία Προσωπικών Δεδομένων των εργαζομένων και νέες τεχνολογίες στον χώρο εργασίας: Προβλήματα και λύσεις σε Ηλεκτρονική Δημοκρατία- Προκλήσεις της ψηφιακής εποχής, Πρακτικά 2ου Συνεδρίου Επιστημονικού Συμβουλίου για την Κοινωνία της Πληροφορίας, Μάρτιος 2006, σελ. 263

μονικού Συμβουλίου για την Κοινωνία της Πληροφορίας, Μάρτιος 2006, σελ. 263 επ.

Μήτρου Α., Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, 1999.

Μήτρου Α., Προστασία Προσωπικών Δεδομένων — ένα νέο δικαίωμα στο νέο Σύνταγμα — Πρακτικά συνεδρίου για το αναθεωρημένο Σύνταγμα του 1975/8 6/01, Τόμος Δ, Βενιέλος Ευ., Κοντιδής Ξ. (επιμ.), εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκουλα Αθήνα - Κομοτηνή, 2001 σελ. 96 επ.

Μήτρου Α., Η προστασία των προσωπικών δεδομένων και η νομολογία του ΣΤΕ, σε Τιμίου ΣΤΕ 75 χρόνια, 2004, σελ. 346 επ.

Μήτρου Α., Έχουν οι εργαζόμενοι αξίωση για ιδιωτικότητα; Η προστασία των συμπεριπτώσεων του εργοδότη δεν μπορεί να αγνοεί την συνταγματική τάξη (δικαίωμα σε <http://www.dpa.gr/APDPXPortlets>).

Μπίττερον Φ., Προβλήματα εφαρμογής της ευρωπαϊκής οδηγίας για την προστασία προσωπικών δεδομένων στην ελληνική έννομη τάξη, ΔΤΑ 2001, σελ. 753 επ.

Μουζούλας Γ., Η σύσταση ηλεκτρονικού αρχείου εργαζομένων ως μέσο άσκησης εργοδοτικού ελέγχου, ΔΕΝ 1992 σελ. 529 επ.

Μπάκου Δ., Η σημασία των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας για την συνδικαλιστική δράση, ΕΕΡΥΔ 2006, 205 επ.

Μπερδέλλης Α., Εισαγωγικό σημείωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, ΔΤΑ 11/01, μ. 671 επ.

Μυλωνόπουλος Χ., Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και πονικό δίκαιο, 1991.

Παπαδημητρίου Κ., Πληροφορική, εργασία, εργασιακό δίκαιο, 1987.

Παπαδημητρίου Κ., Η χρήση οπτικοακουστικών μέσων στην επιχείρηση για την παρακολούθηση των εργαζομένων, ΕΕΡΥΔ 45 153 επ.

Παπαδόπουλος Α., Όροι προστασίας των προσωπικών δεδομένων - το παράδειγμα του συστήματος πληροφοριών Schengen, 1999.

Παναγιωτόπουλος Φ. - Κουντατζή, Το δικαίωμα στην λήψη στην εποχή της αβέβαιης μνήμης: Σκέψεις αναφορικά με την πρόταση Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων, Εφημερίδα 2012, 264 - 278.

Παναγιωτόπουλος Φ. - Κουντατζή, Ο έλεγχος των εργαζομένων με τεχνικά μέσα: η περίπτωση του πανόραμου συστήματος γεωγραφικού προσδιορισμού (GPS), Εκδόσεις Σάκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη 2012, ΣΕ 1 - 139.

Παναγιωτόπουλος Φ. - Κουντατζή, Facebook εν ώρα εργασίας, Σκέψεις με αφορμή την ΜΠΡΑΘ 34/11, Εφημερίδα 2011, 205 - 213.

Παναγιωτόπουλος Φ. - Κουντατζή, Οι νέες τεχνολογίες και η προστασία της ιδιωτικής σφαίρας στον χώρο εργασίας, Ευρωπαϊκών Πολιτεία, Τεύχος 2, 2011, σελ. 325 - 340.

Παπαϊωάννου Αθ., Ο έλεγχος από τον εργοδότη της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και της ενδοσχολικής του μεθόδου με το διαδίκτυο, 2006.

Παπακωνσταντίνου Α., Το δικαίωμα συμμετοχής στην κοινωνία της πληροφορίας και η προστασία της ιδιωτικότητας — Συμβολή στην εφημερία του ατόμου 54 παράγραφος 2 του Συντάγματος, σε Ηλεκτρονική Δημοκρατία — Προκλήσεις της ψηφιακής Εποχής, Πρακτικά 2ου Συνεδρίου Επιστημονικού Συμβουλίου για την Κοινωνία της Πληροφορίας, Μάρτιος 2006, σελ. 285 επ.

Σακελλαρίου Ν., Το Σύστημα πληροφοριών Schengen, 1995.

Σημίτης Στ., Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και νομική παιδεία, Απρ. 1980 525 επ.

Σιλιάντος Α. - Λ. Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου - Εμπνησία κατ' άρθρο, με πρόλογο Χρ. Ροζάκη, Νομική Βιβλιοθήκη.